

SUOMEN PANKKI

1963

VUOSIKIRJA

LAATINUT

SUOMEN PANKIN

TALOUSTIETEELLINEN TUTKIMUSLAITOS

44. VUOSIKERTA

HELSINKI 1964

HELSINKI 1964
VALTIOEUVESTON KIRJAPAINO

Käsillä oleva Suomen Pankin vuosikirja toimintavuodelta 1963 noudattaa entistä jäsentelyä. Tekstiosastossa selvitetään pankin raha-, luotto- ja valuuttapolitiikkaa sekä tarkastellaan pankin taseiden kehitystä kertomusvuoden aikana. Lisäksi tehdään selkoa vuoden alusta toimeenpannun rahanuudistuksen suorittamisesta ja rahakannan vaihtumisesta. Taulukkosastossa esitetään yksityiskohtaisia tietoja pankin taseesta ja eri pankki-toimista vuonna 1963.

Vuosikirja julkaistaan kolmena yhtäpitävänä painoksena, suomen-, ruotsin- ja englanninkielellä. Kirja on laadittu Suomen Pankin taloustieteellisessä tutkimuslaitoksessa.

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 1964.

HEIKKI VALVANNE

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
I. Taloudellinen kehitys vuonna 1963	7
II. Luotto- ja pääomamarkkinat	
Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet	11
Rahalaitokset	16
Arvopaperimarkkinat	20
Valtiontalous	21
Obligaatiomarkkinat	23
III. Valuuttapolitiikka ja maksutase	
Valuuttakurssit	26
Ulkomainen maksuliike	29
Maksutase ja valuuttavaranto	29
IV. Pankin taseet	
Ulkomaiset tilit	32
Valtion tilit	33
Pankkien tilit	33
Yritysten tilit	34
Muut tilit	34
V. Suomen suhteet kansainvälisiin rahalaitoksiin	
Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)	36
Maailemanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)	37
Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)	39
Kansainvälinen Kehittämissijrjestö (IDA)	39
VI. Rahanuudistus	41
Taulukot: Suomen Pankin toiminta	
1. Omaisuustase vuosina 1956—1963	2
2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1960—1963	10

	Sivu
3. Tulostase vuosina 1958—1963	10
4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1948—1963	11
5. Liikkeessä oleva setelistö keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1956—1963	11
6. Setelinanto vuosina 1954—1963	12
7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1956—1963 lopussa	14
8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1960—1963	14
9. Setelit ja metallirahat vuonna 1963	15
10. Vaihto eri tileillä vuonna 1963	16
11. Kotimainen clearing-liike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tili-siirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1960—1963	16
12. Omat varat vuosien 1951—1963 lopussa	17
13. Voittovarojen käyttö vuosina 1951—1963	17
14. Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1963	18
15. Avista-myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1961—1963	24
16. Avista-myyntikurssit vuosina 1951—1963	26

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1963 lopussa	28
Suomen Pankki vuoden 1963 lopussa (henkilöluettelo)	28

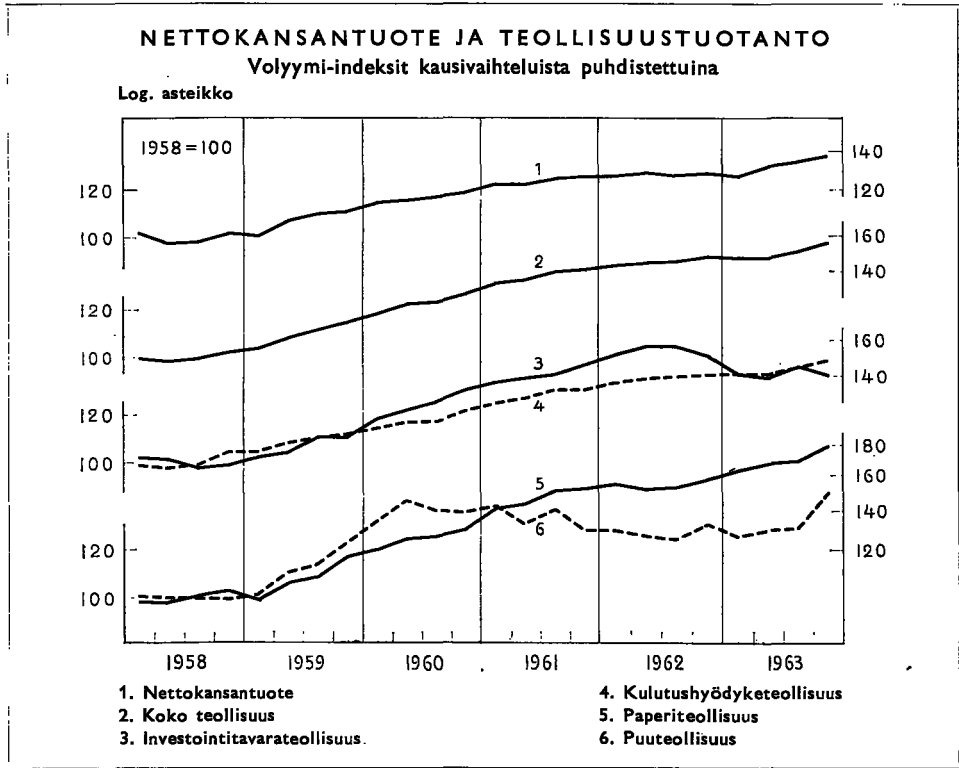
I. TALOUDELLINEN KEHITYS VUONNA 1963

Vuonna 1963 taloudellinen kasvu voimistui vain lievästi. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä tuotanto suorastaan aleni lakkojen sekä ankaran talven seurauksena, mutta kasvoi vuoden loppua kohti 6—7 %:n vuosivauhdilla. Koko vuodelta kansantuotteen volyyymi kohosi noin 3,5 %. Edellisenä vuonna kasvu oli vajaat 3 %.

Taloudellista kasvua ylläpitäviä kysyntätekijöitä olivat kulutuskysyntä sekä julkinen talous. Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot kasvoivat nopeammin kuin koko kansantulo, ja odotettu liikevaihtoveron uudistus vilkastutti joulumarkkinoita tavallista enemmän. Kulutuskysyntä kasvoikin nimellismääräisesti 8 % ja reaalisesti 4 %. Julkisen sektorin kulutusmenojen volyyymi nousi 5 % ja investointimenojen 10 %. Viimeksi mainittu lisäys johtui suurelta osin työllisyystöistä.

Tavaraviennin arvo ei vuoden alkupuolella vielä ylittänyt edellisen vuoden tasoa. Koko vuodelta 1963 tavaraviennin arvo kasvoi 4 %. Viennin volyymin kasvu, joka oli vain runsaat 1 %, aiheutui ennen kaikkea paperiteollisuustuotteiden varsinkin loppuvuodesta vilkastuneesta kysynnästä. Puuteollisuustuotteiden viennin määrä supistui, mutta vuoden jälkipuoliskolla tapahtuneen hintojen nousun ansiosta näiden tuotteiden viennin arvo kasvoi. Pyöreän puun viennin arvo supistui yli kolmanneksella, mikä lähinnä johtui vientimäärien vähenemisestä. Myös metalliteollisuustuotteiden vienti supistui edellisestä vuodesta, kun taas muiden tavararyhmien vienti kasvoi tuntuvasti.

Yksityisen sektorin investointikysyntä jäi volyymiltaan 1 % pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Talonrakennustoiminnan kasvua aikaisempina vuosina ylläpitänyt asuntojen tuotanto ei enää kasvanut vuoden jälkipuoliskolla. Tuotannollisessa talonrakennustoiminnassa edelliseltä vuodelta jatkunut lasku pysähtyi ja kehitys kääntyi vuoden kolmannella neljänneksellä lievästi nousevaksi. Alkuvuoden vilkkaan asuntojen rakentamisen ansiosta talonrakennustoiminnan volyyymi koko vuodelta ylitti edellisen vuoden tason 2 %:lla. Kone- ja laiteinvestoinnit olivat pienemmät kuin vuonna 1962.

Kansantuotteen hintaindeksi nousi vuoden aikana noin 5 %, mikä johtui lähinnä kustannusten taholta tulevasta paineesta. Myös eräät julkisen vallan toimeenpanemat maksujen ja tariffien korotukset vaikuttivat hintatason kohoamiseen. Sen sijaan liikakysyntään nojaaville, kustannusten nousun ylittävillä hintojen korotuksille ei markkinatilanne antanut aihetta. Yleinen ansiotaso nousi nimellismääräisesti 8 % edellisestä vuodesta, mutta ansioiden reaali kasvu jäi 3 %:iin.

Rahanuudistuksen toimeenpanon helpottamiseksi vuoden 1962 lopulla säädetty hintasulku oli voimassa koko vuoden 1963. Sitä purettiin vuoden aikana asteittain, mutta liikevaihtoveronuudistuksen vuoksi hintasulku tuli uudelleen voimaan vuoden päättyessä.

Tuotannon volyyymi kasvoi eniten maataloudessa sekä maa- ja vesirakennustoiminnassa. Teollisuustuotannon volyyymi kasvoi samalla vauhdilla kuin kansantuotteen eli 4 %:lla. Paperiteollisuuden tuotanto kasvoi eniten eli 10 %:lla. Investointitavarateollisuudessa sen sijaan tuotanto supistui 8 %:lla. Metsätaloustuotannon volyyymi väheni 1 %:n ja palveluselinkeinojen kasvoi 2–3 %.

Sekä työpanoksen että työllisen työvoiman määrä supistui lievästi edellisestä vuodesta. Työttömyys nousi kuitenkin vain vähän, koska työvoiman tarjonta ei lisääntynyt. Työttömien osuus työvoimasta oli vuoden alkupuoliskolla 1,6 % ja jälkipuoliskolla 1,3 %, mitä edellisenä vuonna vastasivat 1,3 ja 1,1 %. Koko vuodelta työttömien osuus oli 1,4 % vastaten 1,2 %:a vuonna 1962. Työttömiä oli eniten tammi—helmikuussa, noin 50 000 henkeä. Metsätalouden työllinen työvoima oli tällöin erittäin alhaisella tasolla, mutta metsätöiden päästyä syksyllä ripeästi vauhtiin työllisyys maaseudulla pysyi melko hyvänä. Talonrakennustoiminnassa työllisyys väheni suhteellisesti eniten.

Tavarantuonnin arvo jäi 2 % pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Supistus aiheutui nimenomaan investointitavaroiden tuonnin arvon vähenemisestä 12 %:lla. Muiden tavaroiden tuonnin arvo sen sijaan kasvoi, mikä osittain aiheutui tuontihintojen noususta.

Tuonnin arvo koko vuodelta oli 3 867 miljoonaa ja viennin 3 678 milj. markkaa. Tullitilaston mukainen kauppataseen vajoaus jäi 189 milj. markaksi, mitä vuotta aikaisemmin vastasi 396 milj. markan vajoaus. Suoritetaseessa, jossa on otettu huomioon myös palveluksista aiheutuvat tulot ja menot sekä tulonsiirrot ja sijoitustulot, vajoaus oli vain 99 milj. markkaa. Samanaikaisesti nostettiin ulkomaisia pitkäaikaisia lainoja nettomääräisesti 349 milj. markkaa, mikä oli huomattavasti enemmän kuin suoritetaseeseen vajoaus.

Rahamarkkinat pysyivät koko vuoden ajan kireinä. Rahalaitosten ulkomaisten nettosaatavien kasvu, joka keskittyi Suomen Pankkiin, oli omiaan keventämään rahamarkkinoita. Toisaalta kokonaistuotannon kasvu ja hintojen nousu lisäsivät huomattavasti keskuspankkirahan tarvetta. Rahalaitosten ottolainauksen kasvu voimistui jatkuvasti vuoden 1963 aikana. Kun kasvu oli vuoden alkupuoliskolla kuitenkin vielä hidasta, jäi koko vuoden ottolainauksen lisäys 557 milj. markaksi, mitä vuotta aikaisemmin vastasi 516 milj. markkaa. Rahalaitoksilla vuoden 1962 perintönä ollut korkea rediskonttausvelka Suomen Pankissa pakotti rahalaitokset pidättyvyyteen antolainauksessa. Kun verraten laimea taloudellinen aktiviteetti lisäksi jossain määrin heikensi luoton kysyntää, rahalaitosten antolainauksen kasvu jäi vuonna 1963 vain 532 milj. markkaan, kun se vuotta aikaisemmin oli 762 milj. markkaa. Tämän seurauksena rahalaitosten asema Suomen Pankkiin nähden keveni jonkin verran vuoden aikana.

Valtiontalouden asema heikkeni vuoden aikana menojen kasvaessa tuloja nopeammin. Tammi—marraskuussa olivat tulot (ilman lainoja) vain 3 %, mutta menot (ilman kuoletuksia) 11 % suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Erotus peitettiin lisäämällä kotimaista ja ulkomaista lainanottoa.

Kun kokonaiskysynnän paisumista ja maksutaseen huononemista ei enää tarvinnut pelätä samassa määrin kuin vuonna 1962, Suomen Pankki

saattoi kertomusvuonna jonkin verran keventää rahapolitiikkaansa. Rahalaitosten onnistuttua hillitsemään antolainauksensa kasvua pankki lievensi keväällä rediskonttausehtoja vapauttaen osan rediskonttauksista lisäkorosta. Kun myös rediskonttausten määrä oli laskenut, mitä Suomen Pankki oli auttanut ostamalla rahalaitoksilta joukon obligaatioita, alennettiin samalla rediskonttauksille asetettuja enimmäismääriä. Enempiä rahamarkkinoita keventäviä yleisiä toimenpiteitä Suomen Pankki ei vuoden kuluessa katsonut voivansa suorittaa, varsinkin kun valtiontalouden heikentyvä maksuvalmius ja siitä johtuvat budjettipoliittiset ongelmat aiheuttivat epävarmuutta vastaisesta kehityksestä. Sen sijaan pankki pyrki helpottamaan luotonsaantia eräillä avainaloilla, joilla rahoitusvaikeudet olivat suurimmat. Tässä tarkoituksessa pankki antoi suoraa luottoa vilja- ja lannoitekaupan rahoitukseen sekä myöhemmin syksyllä metalliteollisuudelle.

II. LUOTTO- JA PÄÄOMAMARKKINAT

Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet

Suomen Pankin vuoden 1962 puolella suorittamat toimenpiteet, mm. rediskonttausehtojen tiukentaminen, johtivat vähitellen siihen, että rahalaitokset saivat hillityksi antolainauksensa liiallisen kasvun. Vuoden 1963 alkukuukausina rahalaitosten onnistuikin jonkin verran parantaa maksuvalmiuttaan ja supistaa keskuspankkivelkaansa. Tämän johdosta Suomen Pankki huhtikuussa ilmoitti rahalaitoksille, että sen käsityksen mukaan nyttemmin oli saavutettu ne tavoitteet, joihin mainitulla rediskonttausehtojen tiukentamisella oli tähdätty. Pankin mielestä rahalaitosten ei enää tarvinnut pyrkiä alentamaan rediskonttauksiaan vallitsevalta yleistasolta antolainauksensa kustannuksella. Toiselta puolen pankki ei maksutaseen kehitystä ajatellen katsonut voivansa sallia sellaista luotonannon yleistä laajentamista, mikä johtaisi rediskonttausten pysyvään lisäämiseen, vaan rahalaitosten tuli rajoittaa antolainauksensa kasvu ottolainauksen sallimiin puitteisiin. Näitä näkökohtia silmällä pitäen pankki päätti huhtikuun 24 päivästä lukien muuttaa rediskonttausehtoja siten, että rahalaitoksille annettiin tietty lisäkorosta vapaa rediskonttausoikeus ja lisäkoron asteikkoa alennettiin muiltakin osin, mutta samalla alennettiin rediskonttauskattoa.

Uusien rediskonttausohjeiden mukaan rediskonttauskatto asetettiin kullekin rahalaitokselle erikseen. Enimmäismäärien suuruutta vahvistettaessa kiinnitettiin huomiota lähinnä kunkin rahalaitoksen sitoumusten suuruuteen, ja suhteellisesti suurimmat rediskonttauskattot sallittiin niille rahalaitoksille, jotka toimivat keskusrahallaitoksina. Enimmäismäärät olivat seuraavat:

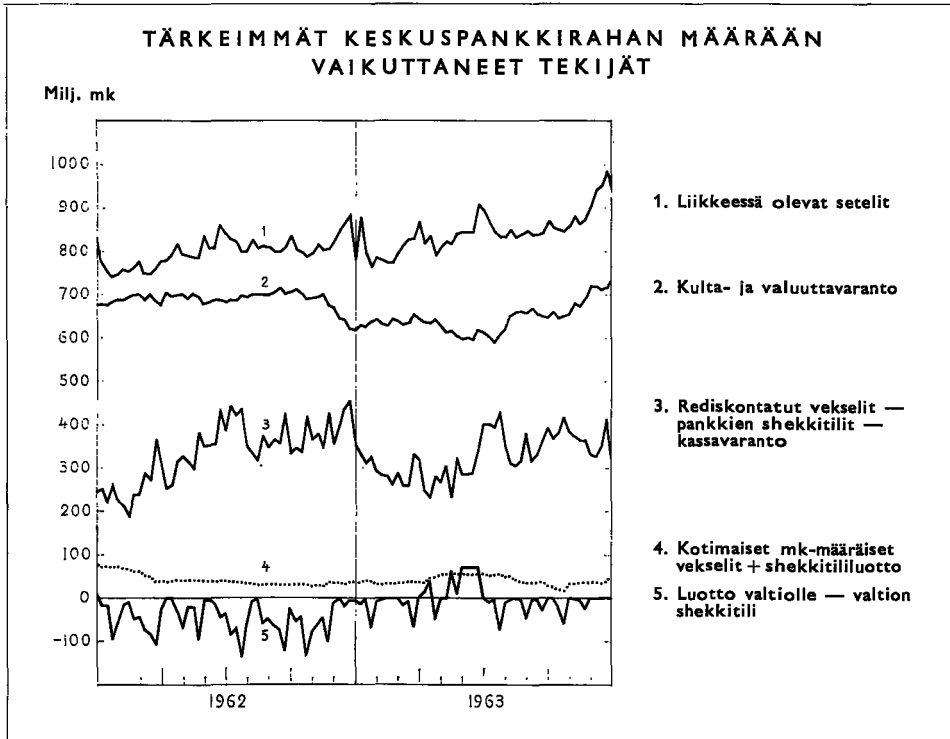
	milj. mk
Kansallis-Osake-Pankki	180
Oy Pohjoismaiden Yhdyspankki	180
Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki	70
Osuuskassojen Keskus Oy	70
Helsingin Osakepankki	40
Ålands Aktiebank	5

Rediskonttaukset saattoivat siten kaikissa rahalaitoksissa yhteensä nousta enintään 545 milj. markkaan. Lisäkorosta vapaa rediskonttausliimiitti puolestaan tuli ohjeiden mukaan olemaan kolmannes kunkin rahalaitoksen rediskonttausten sallitusta enimmäismäärästä. Todettakoon vertailun vuoksi, että käytännössä tämä limiitti vastasi vähintään 60 %:a rahalaitosten omista varoista, minkä suuruudesta rediskonttausmäärästä rahalaitokset siihen asti olivat maksaneet lisäkorkoa $1\frac{1}{2}$ % vuodessa. Uusi lisäkoron asteikko oli sellainen, että rahalaitoksen rediskonttausten ylittäessä äsken mainitun limiitin lisäkorko kasvaa suoraviivaisesti ja on suurin eli 4 % vuodessa silloin, kun rediskonttaukset nousevat sallittuun enimmäismäärään.

Rediskonttausten peruskorko oli koko vuoden ajan 7 % vuodessa. Rediskonttaavilla rahalaitoksilla oli edelleenkin oikeus soveltaa yli 7 %:n mutta korkeintaan 8 %:n korkoa luottomäärään, joka oli enintään 20 % rahalaitoksen koko luotonannosta yleisölle edellisen kuukauden lopussa, edellyttäen että rahalaitoksen painotettu keskimääräinen antolainauskorko ei ylitä 7 %:a. Vuoden lopussa oli tällaisten yli 7 %:n korolla annettujen luottojen yhteismäärä 650 milj. markkaa eli 114 milj. markkaa suurempi kuin vuoden 1962 lopussa.

Obligaatiokauppoja pankki suoritti rahalaitosten kanssa tavallista enemmän. Jo edellisen vuoden lopulla oli lähinnä säästöpankkien ja osuus-kassojen keskusrahallaitoksilta ostettu suurehkoja obligaatioeria, minkä tarkoituksena oli auttaa näitä rahalaitoksia pysymään rediskonttauksille asetettujen enimmäismäärien puitteissa. Samassa tarkoituksessa pankki osti kertomusvuonna tammi—maaliskuussa muilta rediskonttaavilta rahalaitoksilta melkoisen määrän obligaatioita. Rahalaitoksilla oli oikeus ostaa kummassakin tapauksessa obligaatiot takaisin loppukesällä ja syksyllä. Kun rahalaitosten rediskonttaukset heinäkuusta lukien pysyttelivät varsin korkeina, pankki päätti syyskuussa, että obligaatioiden takaisinosto voi tapahtua vielä vuoden 1964 helmikuussa. Näiden pitempiäikaisten termiinkauppojen lisäksi pankki jatkoi rahalaitosten kanssa lyhytaikaisia termiinkauppoja valtion vuoden 1962 ensimmäisen 8 %:n rahalaitoslainan obligaatioilla entisillä ehdoilla.

Rahalaitokset solmivat huhtikuun 29 päivänä keskenään uuden korkosopimuksen, joka astui voimaan kesäkuun alusta (ks. tarkemmin s. 18). Sopimuksen mukaan ne ottivat tällöin käytäntöön uudet indeksiehtoiset ns. A-tilit, joilla vastaanotetut varat ovat 100-prosenttisesti sidotut elinkustannusindeksiin. Tämän johdosta Suomen Pankki muutti toukokuun 29 päivänä rediskonttausehtoja siten, että rediskonttaavien rahalaitosten sallittiin kesäkuun alusta lukien veloittaa antolainauksessaan tavallisen koron lisäksi erityistä indeksilisää enintään $\frac{1}{2}$ % vuodessa. Joulukuussa pankki lisäksi päätti avata kussakin rediskonttaavassa rahalaitoksessa,

lukuun ottamatta säästöpankkien ja osuuskassojen keskusrahallaitoksia, erityisen sulkutilinä hoidettavan indeksilisätilin, jolle ao. rahalaitos tästä lähin hyvittää kaikki perimänsä indeksilisät ja jolta se veloittaa maksamansa indeksihyvitykset.

Valtiontaloudessa esiintyvien, vuoden mittaan yhä kasvavien rahoitusvaikeuksien johdosta pankki poikkeuksellisesti myönsi valtiolle ajoittain tilapäistä luottoa. Niinpä maaliskuun alussa valtiolle annettiin 60 milj. markan vekseliluotto kuukauden ajaksi postilakon aiheuttaman rahaliikkeen hidastumisen johdosta ja huhtikuun alussa 40 milj. markan luotto kuukaudeksi samassa tarkoituksessa. Toukokuun lopussa valtiolle annettiin sen yleisen rahoitustilanteen helpottamiseksi vielä 70 milj. markan luotto kahdeksi kuukaudeksi, mikä luotto kuitenkin maksettiin takaisin ennen määräaika. Tietyssä määrässä pankki myös tuki valtion pitkäaikaista luotonottoa sekä kotimaassa että ulkomailla. Pankin luotonantoa valtiolle rajoittivat kuitenkin sekä ohjesäännön määräykset että rahanarvopoliittiset näkökohdat.

Loppupuolella vuotta 1962 pankin toimesta oli järjestetty joukko erityisluottoja vilja- ja lannoitekaupalle sen johdosta, että maatalouden luoton-

tarve oli kadon johdosta poikkeuksellisesti kasvanut. Kertomusvuoden alussa todettiin, että siemenviljan kauppa tuli tarvitsemaan yhä enemmän rahoitustukea, koska kadon johdosta ostosiemenen osuus koko siemenviljan tarpeesta oli olennaisesti lisääntynyt. Tämän johdosta Suomen Pankki päätti tammikuussa myöntää siemenviljan kauppaa hoitaville keskusliikkeille vekseliluottoa käytettäväksi alkavaa kylvökautta varten suoritettaviin kotimaisen ja ulkomaisen siemenviljan ostoihin. Huhtikuussa tämä luottohelpotus ulotettiin myös rediskonttaaviin rahalaitoksiin siinä muodossa, että nämä saivat mainittuun tarkoitukseen antamansa tai välittämänsä luoton määrän vähentää velastaan Suomen Pankille laskettaessa ao. rahalaitoksen lisäkorkoa sekä toiselta puolen lisätä saman luottomäärän rediskonttaustensa sallittuun enimmäismäärään. Suomen Pankin toimesta myös Postisäästöpankki osallistui viljaluottojen myöntämiseen. Kun viljakaupan rahoituksessa uuden sadon valmistuttua yhä esiintyi vaikeuksia, pankki päätti syksyllä myöntää uutta tai uusittua luottoa keskusliikkeille leipäviljan ostoihin. Pääosa niistä luotoista, joita pankki koko kertomusvuonna näin oli antanut vilja- ja lannoitekaupan rahoitukseen, maksettiin takaisin ennen vuoden loppua. Lähinnä syksyn aikana myönnettyjen viljaluottojen johdosta kotimaiset markkamääräiset vekselit lisääntyivät vuoden aikana kuitenkin 23,7 milj. markkaa ja olivat vuoden lopussa 57,2 milj. markkaa.

Kun konepajojen tilauskannan ja työllisyyden ylläpitämisessä esiintyi vuoden mittaan kasvavia vaikeuksia, pankki päätti syyskuussa ryhtyä järjestämään niille keskipitkää toimitusluottoa yhteistoiminnassa rediskonttaavien rahalaitosten kanssa. Käytännössä sovittiin sellaisesta järjestelystä, että pankki ostaa ko. rahalaitoksilta niiden diskonttaamia, hyväksymiinsä metalliteollisuuden tavarantoimituksiin liittyviä vähintään 6 kuukauden ja enintään 5 vuoden vekseleitä. Vekselit voivat kattaa enintään Suomen Pankin kulloinkin ilmoittaman osuuden, toistaiseksi 75 %, tavarantoimituksen arvosta. Rahalaitoksilla puolestaan on velvollisuus ostaa vekselinsä takaisin, sitten kun niiden ottolainaus yleisöltä kasvaa määrättyssä mitassa. Suomen Pankki ilmoitti ostavansa toimitusluottovekseleitä aina 90 milj. markan määrään asti. Vuoden loppuun mennessä oli luottovarauksia tähän tarkoitukseen tehty 69 milj. markan osalta, mistä kuitenkin vain vähäinen määrä oli kertomusvuoden puolella ehditty nostaa. Edellisen lisäksi pankki päätti syksyllä yhdessä Postisäästöpankin ja Kansaneläkelaitoksen kanssa osallistua kaikkiaan 30 milj. markan suuruisen luoton antamiseen laivanrakennusteollisuudelle sen tilauskannan ylläpitämiseksi. Käytännölliset luottojärjestelyt siirtyivät kuitenkin vuoden 1964 puolelle. Mainittakoon tässä yhteydessä myös, että pienen ja keskisuuren teollisuuden pitkäaikaisen rahoituksen helpottamiseen tähännyt Teollistamisrahasto Oy:n uudelleenorganisointi, johon Suomen Pankin aloitteesta oli ryhdytty, saatiin yhteis-

työssä Maaailmanpankin ja Kansainvälisen rahoitusyhtiön kanssa päätökseen vuoden aikana. Teollistamisrahaston käytettävissä olevat ulkomaiset ja kotimaiset varat kasvoivat uudestijärjestelyn ansiosta yhteensä noin 50 milj. markkaa, mistä Suomen Pankin välitön, rahaston osakepääoman korotukseen ja debentuureihin sijoitettu osuus oli 11,5 milj. markkaa.

Suomen Pankin muista toimenpiteistä on aihetta mainita, että pankki teki kertomusvuonna aloitteen sellaisen lakisääteisen järjestelmän aikaansaamisesta, jolla vastaisuudessa voitaisiin ohjata sekä valtion työllisyysmenojen rahoitusta että pankkien maksuvalmiutta ja yritysten investointeja siten, että ne paremmin täyttäisivät suhdannepolitiikalle asetettavat vaatimukset. Tässä tarkoituksessa pankki laati yhteistoiminnassa hallituksen kanssa ehdotukset laiksi valtion työllisyysrahastosta, laiksi rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa ja laiksi investointirahastoista, ja hallitus antoi nämä lakiehdotukset eduskunnalle heinä- ja elokuussa. Toiseksi mainitun lain tarkoituksena on antaa valtuudet siihen, että rahalaitokset voitaisiin velvoittaa ottolainauksensa suuruuden ja kasvun perusteella tekemään erityistalletuksia Suomen Pankkiin, milloin rahalaitosten luotonantomahdollisuudet muodostuvat rahan arvon säilyttämisen tai maan ulkomaisen maksuvalmiuden turvaamisen kannalta liiallisiksi. Kertomusvuoden lopussa ehdotukset olivat eduskunnassa vielä valiokuntakäsittelyssä.

Suomen Pankin taseessa kertomusvuoden aikana tapahtuneita muutoksia ja niiden merkitystä rahapolitiikan kannalta valaisee seuraava asetelma. Asetelmassa on tilit jaettu luonteensa perusteella muutamiin pääryhmiin, ja näiden ryhmien sekä niihin sisältyvien tärkeimpien tase-erien osalta on osoitettu, vaikuttivatko niiden muutokset liikkeessä olevaa setelistöä lisäävästi (+) vai vähentävästi (—).

Asetelman mukaan muiden kuin pankkien tilien kehitys lisäsi keskuspankkirahan määrää kertomusvuoden aikana yhteensä 200,2 milj. markkaa. Tärkeimpänä tekijänä oli ulkomaisen nettosaatavan kasvu 125,7 milj. markalla, mutta myös »erinäisten tilien» kehitys, lähinnä obligaatio-ostot, lisäsi keskuspankkirahan määrää huomattavasti. Pankkien maksuvalmius suhteessa Suomen Pankkiin parani yhteensä 30,9 milj. markkaa ja liikkeessä oleva setelistö lisääntyi 169,3 milj. markkaa.

Kalenterivuoden 1963 pohjalla tapahtuva vertailu antaa kuitenkin erehdyttävän kuvan eräiden tilien, ennen kaikkea setelistön kehityksestä. On huomautettava, että rahanuudistuksen yhteydessä tapahtuvan rahanvaihdon nopeuttamiseksi rahalaitokset olivat vuoden 1962 viimeisinä päivinä suurelta osalta tyhjentäneet vanhan rahan määräiset kassansa Suomen Pankkiin, minkä johdosta setelistön liikkeessä oleva määrä vuoden 1962 lopussa oli poikkeuksellisen pieni. Vertailun parantamiseksi onkin asetelmassa esitetty tilien muutokset myös vuoden pituisena ajanjaksona alkaen tammikuun puolivälistä 1963. Tänä aikana setelistön kasvu oli vain 31,1

	Muutos milj. mk			
	31. 12. 1962—	15. 1. 1963—		
	31. 12. 1963	15. 1. 1964		
<i>Ulkomaiset tilit</i>				
Kulta- ja valuuttavarannon lisäys	+ 113,4	+ 109,0		
Ulkomaisten vekselien ja obligaatioiden vähennys	— 2,1	— 3,4		
Muut erät, nettomuutos	+ 14,4	+ 13,2	+ 125,7	+ 118,8
<i>Valtion tilit</i>				
Valtion shekkitilin vähennys	+ 5,3	+ 1,9		
Varmuusvarastoluoton vähennys	— 10,0	— 10,0	— 4,7	— 8,1
<i>Yritysten tilit</i>				
Kotimaisten markkamääräisten vekselien lisäys	+ 23,7	+ 20,4		
Kotimaisten ulkomaanrahan määräisten vekselien vähennys	— 13,1	— 13,1		
Muut erät, nettomuutos	— 1,5	— 1,1	+ 9,1	+ 6,2
<i>Erinäiset tilit</i>				
Arvonjärjestelytilien vähennys (+)	+ 16,5	— 0,6		
Omien varojen lisäys	— 10,7	— 10,8		
Obligaatioiden ostot, lisäys	+ 54,8	+ 16,3		
Muut erät, nettomuutos	+ 9,5	— 13,2	+ 70,1	— 8,3
Yhteensä			+ 200,2	+ 108,6
<i>Suhde pankkeihin</i>				
Rediskontattujen vekselien vähennys	— 75,9	— 82,1		
Postisäästöpankin shekkitilin vähennys	+ 50,2	+ 13,5		
Yksityisten rahalaitosten shekkitilien lisäys .	— 5,2	— 8,9	— 30,9	— 77,5
Yhteensä = liikkeessä olevan setelistön muutos			+ 169,3	+ 31,1

milj. markkaa. Pankkien maksuvalmius suhteessa Suomen Pankkiin parani 77,5 milj. markkaa eli huomattavasti enemmän kuin äskeisessä vertailussa, minkä selittää Postisäästöpankin shekkitilin muutos. Keskuspankkirahan määrä kasvoi uutena vertailuaikana vain 108,6 milj. markkaa ja ero aikaisempaan vertailuun johtui lähes kokonaan »erinäisten tilien» toisenlaisesta kehityksestä.

Rahalaitokset

Liikepankkien omaisuustaseissa vuoden 1963 aikana tapahtuneista muutoksista on seuraavassa esitetty yhteenveto.

	Muutos milj. mk	
Kassa		+ 78
Ulkomaiset saatavat, netto		+ 50
Antolainaus yleisölle		
vekselit	— 16	
shekkitilit	— 7	
lainat	+196	+173
Osakkeet ja obligaatiot		—113
Vastaavat		+188
Ottolainaus yleisöltä		
talletukset	+171	
shekkitilit	+ 66	+237
Maksujen välitykset, netto		+ 32
Kotimaiset rahalaitokset, netto		— 9
Suomen Pankki		— 56
Muut erät, netto		— 16
Vastattavat		+188

Liikepankkien antolainaus kasvoi vuoden aikana 64 milj. markkaa vähemmän kuin niiden ottolainaus yleisöltä. Edellisen vuoden antolainauksen kasvu oli 17 milj. markkaa ottolainauksen kasvua suurempi. Ulkomaiset nettosaatavat kasvoivat 50 milj. markkaa; edellisenä vuonna ne olivat supistuneet 33 milj. markkaa. Velka Suomen Pankille supistui 56 milj. markkaa, samoin nettovelka kotimaisille rahalaitoksille supistui 9 milj. markkaa.

Seuraavassa asetelmassa esitetään kaikkien rahalaitosten koko ottolainauksessa yleisöltä vuosina 1962 ja 1963 tapahtuneet muutokset.

	Muutos vuoden aikana			
	1962		1963	
	milj. mk	%	milj. mk	%
Liikepankit	+235,5	+ 8,8	+237,0	+ 8,1
Säästöpankit	+141,3	+ 6,6	+131,3	+ 5,7
Osuuskassat	+ 87,4	+ 6,8	+123,5	+ 9,0
Postisäästöpankki	+ 48,4	+ 8,7	+ 41,9	+ 6,9
Osuuskauppojen säästökassat	+ 7,9	+ 2,8	+ 17,5	+ 6,0
Osuuskassojen Keskus Oy	— 4,0	—17,7	+ 5,9	+32,0
Suomen Kiinteistöpankki Oy	— 0,2	—27,6	+ 0,1	+19,0
Yhteensä	+516,3	+ 7,4	+557,2	+ 7,4

Koko ottolainauksen markkamääräinen kasvu oli kertomusvuoden aikana 40,9 milj. markkaa suurempi kuin edellisenä vuonna, ja se merkitsi suhteellisen kasvuvauhdin pysymistä ennallaan 7,4 %:na. Yleisön shekkitilit, joista suurin osa on liikepankeissa, kasvoivat 74,9 milj. markkaa eli 9,4 %, edellisen

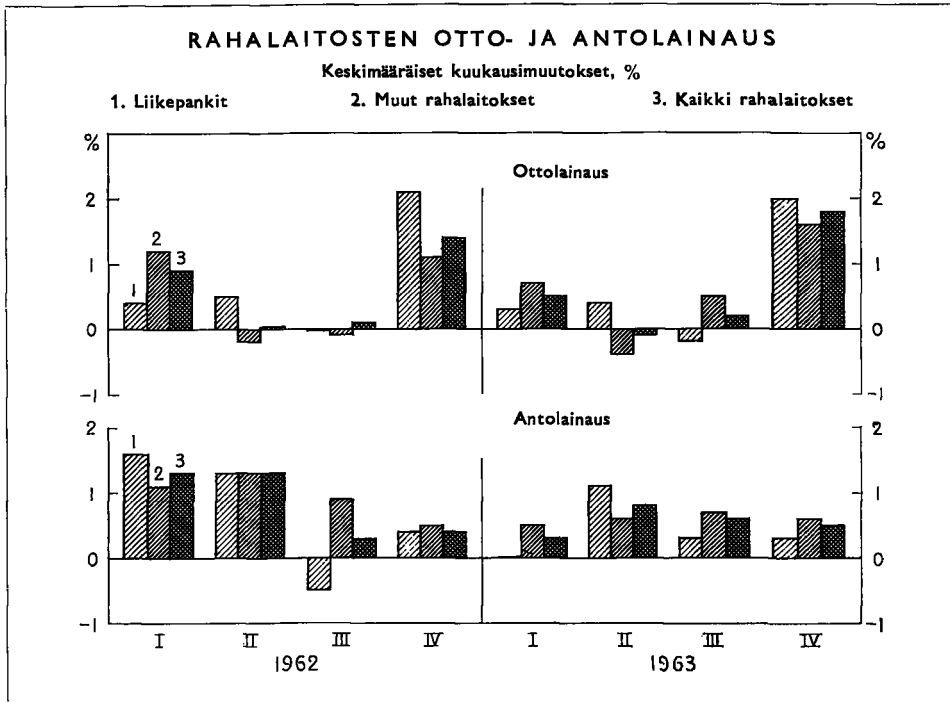
vuoden kasvun oltua 80,0 milj. markkaa eli 11,1 %. Varsinaisten talletusten kasvu oli 482,3 milj. markkaa eli 7,2 % vastaavan kasvun edellisenä vuonna oltua 436,4 milj. markkaa eli 7,0 %. Varsinaisten talletusten kokonaismäärä rahalaitoksissa oli vuoden 1963 lopussa 7 189,0 milj. markkaa.

Yleisön varsinaisten talletusten rakenteessa jatkui vuoden 1962 aikana alkanut kehityssuunta. Indeksiehtoisten talletusten määrä lisääntyi voimakkaasti koko kertomusvuoden ajan. Kesäkuun alusta lähtien otettiin rahalaitoksissa huhtikuussa solmitun korkosopimuksen mukaisesti uudelleen käyttöön 100-prosenttisesti indeksiin sidotut talletustilit eli A-indeksitilit, joille viimeksi otettiin varoja vuonna 1958. Indeksiehtoisten — sekä 100-prosenttisesti että 50-prosenttisesti indeksiin sidottujen — talletusten osuus kaikista varsinaisista talletuksista nousi vuoden 1963 aikana 1,0 %:sta 3,9 %:iin. Korkeakorkoisten talletustilien määrä lisääntyi niinikään kertomusvuoden aikana tasaisesti maaliskuusta huhtikuussa tapahtunutta vähäistä taantumista lukuun ottamatta. Vuoden lopussa niiden osuus kaikista varsinaisista talletuksista oli 9,3 % edellisen vuoden osuuden oltua 7,9 %. Veronhuojennustileille ei kolmen viimeisen vuoden aikana ole otettu vastaan talletuksia ja vuoden 1960 kuluessa tehtyjen talletusten kolmen vuoden pituisen talletusajan päättyessä niiden määrä supistui jatkuvasti. — Varsinaisten talletusten jakaantuminen eri talletustileille ilmenee seuraavasta taulukosta.

	Yleisön varsinaiset talletukset		
	31. 12. 1962 milj. mk	31. 12. 1963 milj. mk	Muutos %
Indeksitalletukset	68,1	281,4	+ 313,2
Korkeakorkoiset talletukset	533,0	669,9	+ 25,7
Veronhuojennustalletukset	109,5	26,5	— 75,8
Yhteensä	710,6	977,8	+ 37,6
Muut	5 996,1	6 211,2	+ 3,6
Yhteensä	6 706,7	7 189,0	+ 7,2

Seuraavassa asetelmassa esitetään rahalaitosten antolainauksessa yleisölle vuosina 1962 ja 1963 tapahtuneet muutokset.

	Muutos vuoden aikana			
	1962		1963	
	milj. mk	%	milj. mk	%
Liikepankit	+ 251,9	+ 8,3	+ 172,5	+ 5,2
Säästöpankit	+ 200,9	+ 11,1	+ 115,2	+ 5,7
Osuuskassat	+ 156,1	+ 11,8	+ 136,6	+ 9,3
Postisäästöpankki	+ 71,8	+ 16,4	+ 35,4	+ 7,0
Osuuskassojen Keskus Oy	— 18,2	— 12,7	+ 23,1	+ 18,3
Kiinnitysluottolaitokset	+ 99,6	+ 19,3	+ 49,6	+ 8,1
Yhteensä	+ 762,1	+ 10,5	+ 532,4	+ 6,6

Rahalaitosten antolainauksen kokonaiskasvu jäi kertomusvuonna pienemmäksi kuin edellisellä vuonna. Markkamääräisesti merkittävästi oli kasvun supistuminen liikepankeissa 79,4 milj. markalla eli 31,5 %:lla ja säästöpankeissa 85,7 milj. markalla eli 42,7 %:lla edellisen vuoden kasvusta. Osuuskassojen antolainauksen kasvun supistuminen oli 12,5 %, Postisäästöpankin 50,7 % ja kiinnitysluottolaitosten 50,2 % edellisen vuoden kasvusta. Osuuskassojen Keskus Oy:n antolainauksessa vuonna 1962 tapahtunut aleneminen kääntyi kuluvana vuonna nousuksi.

Rahalaitosten ottolainauskorkoja koskeva sopimus sanottiin irti vuoden alusta. Uusi sopimus solmittiin vasta huhtikuun 29 päivänä, ja se astui voimaan kesäkuun alusta. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla sovellettiin siten edelleenkin aikaisemman korkosopimuksen mukaisia ottolainauskorkoja. Uusi sopimus ei aiheuttanut mitään huomattavia muutoksia yleiseen korkotasoon, mutta se merkitsi eri tileille maksettavien ottolainauskorkojen erojen kasvua. Sopimuksen mukaisesti otettiin käyttöön 50-prosenttisesti indeksiin sidotun talletustilin eli B-indeksitilin lisäksi 100-prosenttisesti indeksiin sidottu talletustili eli A-indeksitili. Seuraavassa asetelmassa esitetään vuoden 1963 aikana sovelletut ottolainauskorot.

	1. 1.—31. 5 %	1. 6.—31. 12 %
12 kuukauden talletukset (korkeakorkoiset talletukset) ..	5	6
6 kuukauden talletukset	4 ½	4 ½
3 vuoden veronhuojennustalletukset	4 ½	4 ½
Indeksitalletukset		
A-indeksitalletukset	—	3
B-indeksitalletukset	4	3 ½
Shekkitilit säästöpankeissa ja osuuskassoissa	½	0
Shekkitilit liikepankeissa	0	0
Postisiirtotilit	0	0

Rahalaitosten soveltamat antolainauskorot pysyivät niinkään jokseenkin ennallaan ja korkein korko oli useimmissa rahalaitoksissa edelleenkin 7 %. Poikkeuksena olivat rediskonttaavat rahalaitokset, jotka käyttivät Suomen Pankin sallimaa korkojen porrastamista, jolloin ne määrättyissä rajoissa saattoivat veloittaa enintään 8 %:n koron, sekä pienet ja huonosti kannattavat rahalaitokset, joilla edelleen on mahdollisuus soveltaa yli 7 %:n antolainauskorkoa. Liikepankkien luotonannossa yleisölle sovellettujen antolainauskorkojen punnittu keskimäärä kertomusvuoden lopussa oli 6,98 %.

Arvopaperimarkkinat

Arvopaperimarkkinoilla vuosi 1963 oli hiukan laimeampi kuin edellinen vuosi. Helsingin Arvopaperipörssin kokonaisvaihto oli 29,4 milj. markkaa eli 6,3 % vähemmän kuin vuonna 1962. Osakkeiden osuus kokonaisvaihdosta oli 25,6 miljoonaa, obligaatioiden 3,0 miljoonaa ja merkintäoikeuksien 0,8 miljoonaa markkaa. Pankkiosakkeiden kurssit nousivat lievästi vuoden alussa, mutta laskivat sitten melkoisesti alkuvuoden tason alapuolelle. Teollisuusosakkeiden kurssit nousivat huhtikuuhun asti ja laskivat sen jälkeen lievästi elokuun loppuun. Noustuaan lievästi syys—lokakuussa teollisuusosakkeiden kurssit laskivat voimakkaasti marraskuusta lähtien aina alkuvuoden tason alapuolelle. Pankkiosakkeiden kurssit olivat joulukuussa 7,8 % ja teollisuusosakkeiden 2,3 % alhaisemmalla tasolla kuin vuoden 1962 joulukuussa. Pankkiosakkeiden kurssi-indeksin vuosikeskimäärä oli 3,0 % alhaisempi kuin vuonna 1962. Teollisuusosakkeiden vuosikeskimäärä sen sijaan oli 5,3 % korkeampi kuin edellisenä vuonna. Pörssissä noteeratujen osakkeiden yleisindeksin vuosikeskimäärä, joka edellisenä vuonna oli 520 (1948 = 100), oli kertomusvuonna 542 eli 4,1 % korkeampi.

Menneen vuoden aikana perustettiin kaikkiaan 1 359 uutta osakeyhtiötä, joiden yhteenlaskettu osakepääoma oli 165,0 miljoonaa markkaa. Edelliseltä vuodelta vastaavat luvut olivat 1 584 yhtiötä ja 219,4 miljoonaa markkaa.

Valtiontalous

Budjetti vuodelle 1963 laadittiin melko tiukaksi. Valtionlainojen määräksi merkittiin 371 milj. markkaa eli saman verran kuin kotimainen lainanotto vuonna 1962. Kulutus- ja tulonsiirtomenot olivat suuremmat kuin edellisenä vuonna, mutta pääomamenojen määrä aleni runsaalla viidenneksellä edellisenä vuonna budjetoituihin verrattuna. Tulojen kasvu hidastui aikaisempiin vuosiin nähden.

Jo alkukuukausina kävi selväksi, että laaditulla budjetilla ei ollut toteutumisen mahdollisuuksia. Lakkojen säästämät kevätkauden palkkaneuvottelut nostivat palkkamenoja huomattavasti yli budjetoitujen määrien. Ensimmäinen 42 milj. markan lisäbudjetti aiheutuikin kokonaan palkkojen korotuksista.

Taloudellisen aktiviteetin heikentyessä ja hinta- ja kustannustason samanaikaisesti noustessa täytyi mm. reaalisisijoitusmenojen käyttöä lisätä. Kevään toisen, 123 milj. markan suuruisen lisäbudjetin pääosan muodostivatkin erilaiset työllisyysmäärärahat. Vaikka budjettiteknillisesti pääomamenoja voitiin edelleen lisätä tehostamalla edellisiltä vuosilta siirtyneiden määrärahojen käyttöä, oli tämän edellytyksenä luonnollisesti riittävät kassareservit. Niitä ei ollut käytettävissä, sillä valtiontalouden kassatilanne oli heikompi kuin edellisenä vuonna.

Vuoden ensimmäinen neljännes päättyi valtiontaloudessa 40 milj. markan vajaukseen, yli kolmanneksen suurempaan kuin vuotta aikaisemmin. Vajaus oli täten kasvanut siitäkin huolimatta, että I vuosineljänneksen nettolainatulot ylittivät edellisen vuoden vastaavat tulot ~~134~~¹³⁵ milj. markalla. Laina- ja kuoletustoimia lukuun ottamatta tulot olivat tällöin 2 % ja menot 8 % suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Huonoon tulokseen vaikuttivat osaltaan maaliskuun lakot.

Kevättalvella tehtyjen arvioiden mukaan oli valtion varainhoidossa löydettävä uusia tuloja tai menojen vähennyksiä noin 300 milj. markan edestä, jotta valtion maksuvalmius säilyisi. Toukokuussa ryhdyttiin tarpeellisiin toimenpiteisiin kassa-aseman parantamiseksi. Eduskunnalle annettiin esitys vuoden 1962 verotettavien tulojen perusteella kannettavaksi valtiontalouden tasapainottamislainaksi, jolle 50 %:n indeksiehdon ohella maksettaisiin 6 %:n korko ja joka erääntyisi vuosina 1967—1968. Postin ja Valtionrautateiden tariffit, tupakkavero sekä väkijuomien hinnat esitettiin korotettaviksi, minkä lisäksi sokerin hintaa oli toukokuussa nostettu. Eräiden määrärahojen käytössä sekä valtion laitosten varastojen pidossa oli tarkoitus aikaansaada supistuksia.

Lainaesityksen käsittely siirtyi syksyyn, mutta muut ohjelman kohdat hyväksyttiin. Niiden avulla arvioitiin menojen ja tulojen välillä vallitsevan epäsuhdan pienenevän yli 100 milj. markalla.

Heinäkuussa laskettiin liikkeelle erittäin edullisin ehdoin lyhytaikaiset ns. veronmaksuobligaatit, joiden avulla tasapainottamislainan tuotto oli tarkoitus periä etukäteen. Ensimmäinen 60 milj. markan suuruinen obligaatilaina myytiin heti loppuun, ja samoin uusi 40 milj. markan erä marraskuussa.

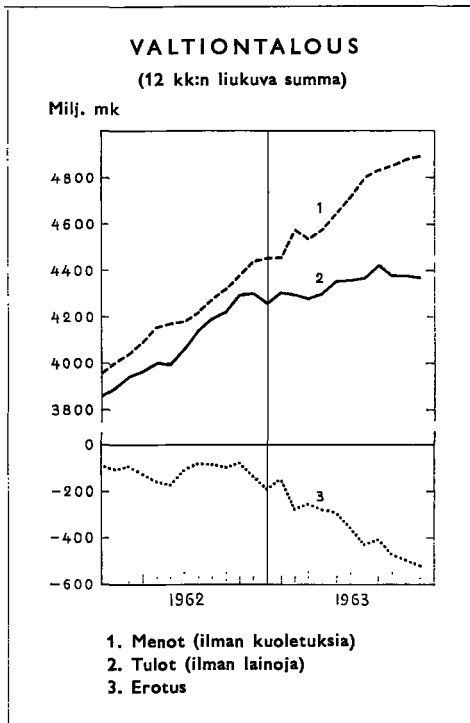
Kesäkuun loppuun mennessä valtiontalouden vajeaus oli 57 milj. markkaa, mitä vuotta aikaisemmin vastasi 29 milj. markan ylijäämä. Tulot olivat 5 % ja menot 12 % suuremmat kuin vuoden 1962 alkupuoliskolla. Pitkäaikaista kotimaista lainaa oli otettu 205 milj. markkaa eli saman verran kuin vuotta aikaisemmin. Ulkomaisia lainoja oli nostettu 80 milj. markan edestä, vastaten 12 milj. markkaa kesäkuun 1962 lopussa.

Lyhytaikaisen luoton määrä oli vuoden alkaessa 61 milj. markkaa. Ensimmäisen vuosipuoliskon lopussa se oli supistunut 34 milj. markkaan, mutta nousi veronmaksuobligatioiden ansiosta 140 milj. markkaan vuoden lopussa. Valtion Viljavaraston vekseli- ja shekkitulit luotot maksettiin pois heinäkuuhun mennessä.

Lähes kaikkina vuoden kuukausina oli tulojen ja menojen suhde huonompi kuin vastaavana aikana vuotta aikaisemmin. Tuloveron tuotto oli tammi—marraskuussa vain 4 % korkeampi kuin vuotta aikaisemmin, ja liikevaihtoveron tuotto suorastaan aleni. Toisaalta esim. tukipalkkioiden määrä kasvoi yli 50 % kato- korvausten johdosta. Kaikkiaan olivat varsinaiset menot 14 % ja reaalisijoitusmenot 16 % suuremmat kuin tammi—marraskuussa 1962.

Syyspuolella annettiin vielä kaksi lisäbudjettia, joiden menot kohosivat yhteensä 208 milj. markkaan. Määrärahoista mainittakoon 30 milj. markkaa halpakorkoisten lainojen myöntämistä varten kotimaiselle laivanrakennusteollisuudelle, mikä määräraha katettiin Suomen Pankin, Postisäästöpankin ja Kansaneläkelaitoksen yhteisesti myöntämällä luotolla.

Valtion tulojen ja menojen (ilman lainoja ja kuoletuksia) vuositasoa osoittavat luvut ovat ajalta joulukuu 1962—marraskuu

1963, jolloin tulot nousivat 4 368 miljoonaan ja menot 4 890 milj. markkaan. Tulot olivat täten vain 3 % mutta menot 10 % suuremmat kuin vuonna 1962. Menojen kasvu oli suunnilleen yhtä suuri varsinaisissa sekä reaalisijoitusmenoissa, mutta muissa pääomamenoissa pyrittiin paisumista hillitsemään.

Seuraavassa esitetään virallisen velkaselostuksen perusteella laskelma valtion velasta ja sen koostumuksesta. Vuoden 1963 luvut ovat ennakkotietoja. Lukuihin eivät sisälly valtion kassaliikkeestä johtuvat lyhytaikaiset velat ja saatavat.

	31. 12. 1962	31. 12. 1963
	milj. mk	
Varsinaiset lainat	668	830
IMF-velkakirjat	135	135
Ulkomainen velka	803	965
Varsinaiset lainat	936	1 111
Lyhytaikainen luotto	61	140
Korvausobligaatit ja velkasitoumukset	18	11
Kotimainen velka	1 015	1 262
Koko valtionvelka	1 818	2 227

Ulkomaisen velan määrä kasvoi huomattavasti, sillä vuoden aikana saatiin kolme ulkomaista lainaa. Maaliskuussa emittoitiin Yhdysvalloissa 40 milj. markan suuruinen obligaatiolaina laina-ajan ollessa 10 vuotta. Marraskuussa saatiin sieltä vielä 32 milj. markan vaihtuvakorkoinen velkakirjalaina 3 vuodeksi sekä Sveitsistä 18 milj. markan kultalaina, joka on maksettava takaisin vuoden kuluttua.

Pitkäaikainen kotimainen velka kasvoi vuoden aikana bruttomääräisesti 353 miljoonaa ja nettomääräisesti 175 milj. markkaa. Yleisölle tarkoitettuja obligaatiolainoja myytiin 197 milj. markan sekä rahalaitoslainoja 115 milj. markan arvosta, mistä 80 milj. markkaa tuli Postisäästöpankin ja 35 milj. markkaa Suomen Pankin osalle. Vakuutuslaitoslainoja myytiin 20 milj. markkaa, ja muista lähteistä saatiin vielä 21 milj. markkaa. Veronmaksuobligatioiden 100 milj. markan määrä on asetelmassa luettu lyhytaikaiseen luottoon. Koko valtionvelka kasvoi vuoden aikana 22,2 %.

Obligaatiomarkkinat

Vuonna 1963 laskettiin liikkeelle kaikkiaan 29 obligaatiolainaa. Suomen rahan määräisiä lainoja laskettiin kotimaassa liikkeelle 26 ja niiden nimelismäärä oli yhteensä 536 milj. markkaa, mistä valtion lainoja oli 435 milj. markkaa. Niitä myytiin kaikkiaan 473 milj. markan arvosta, josta valtion lainojen osuus oli 431 milj. markkaa. Ulkomaan rahan määräisiä olivat valtion

Yhdysvalloissa emittoima 12,5 milj. dollarin laina, Teollistamisrahasto Oy:n Maailmanpankilta saama 7 milj. dollarin laina sekä Imatran Voima Oy:n useassa valuutassa määritelty laina, Suomen rahassa ostokurssin mukaan arvotetaan n. 16 milj. markkaa. Indeksiehtoisista lainoista oli kaikkiaan 8 sidottu 50-prosenttisesti ja yksi 25-prosenttisesti elinkustannusindeksiin, minkä lisäksi yksi laina oli sidottu 50-prosenttisesti vientitavarain yleisindeksiin. Kotimaassa liikkeelle laskettujen obligaatiolainojen nimelliskorot olivat 6 ½—9 %.

Seuraava asetelma koskee kotimaan rahan määräisiä obligaatiolainoja.

Vuonna 1963 liikkeelle lasketut obligaatiolainat

	Suunniteltu määrä milj. mk	Myyty määrä milj. mk
Valtion lainat	435	431
6 ½ %:n laina	50	49
8 %:n laina	20	20
8 ¼ %:n laina	30	28
Vaihtuvakorkoinen laina	30	30
II vaihtuvakorkoinen laina	50	50
III » »	20	19
8 %:n rahalaitoslaina	30	30
II 8 %:n rahalaitoslaina	10	10
III » »	30	30
IV » »	30	30
V » »	15	15
Veronmaksuobligatiolaina	60	60
II veronmaksuobligatiolaina	40	40
Vakuutuslaitoslaina	15	15
Vaihtuvakorkoinen työeläkekassalaina	5	5
Luottolaitosten lainat	83	19
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy I	3	1
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy II	10	3
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	5
Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy	15	10
Teollisuusyhtiöiden lainat	43	22
Farmos Oy	3	—
Kemijoki Oy	10	2
Rauma-Repola Oy	30	20
Muiden lainat	25	1
Keskusosuusliike Hankkija	10	—
Kainuun Osuusmeijeri	3	1
Osuustukkukauppa	2	0
Valio Meijerien Keskusosuusliike	10	—
Yhteensä	536	473

Vuonna 1968 myydyt, alkaisemmin liikkeelle lasketut obligaatiolainat

	Vuodelta	Myyty mlj. mk
Kuntien lainat		8
Helsingin kaupunki	1961	3
Luottolaitosten lainat		12
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	1962	4
» » » »	»	8
Teollisuusyhtiöiden lainat		29
A. Ahlström Oy	1962	1
Oy Fiskars Ab	»	4
Oy Kaukas Ab	»	5
Lohja-Kotka Oy	»	0
G. A. Serlachius Oy	»	1
Oy Tampella Ab	»	5
Upo Oy	»	3
Veitsiluoto Oy	»	6
Oy Vuoksenniska Ab	»	4
Muiden lainat		1
Osuustukkukauppa	1960	0
Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta	1958	1
	Yhteensä	45

III. VALUUTTAPOLITIIKKA JA MAKSUTASE

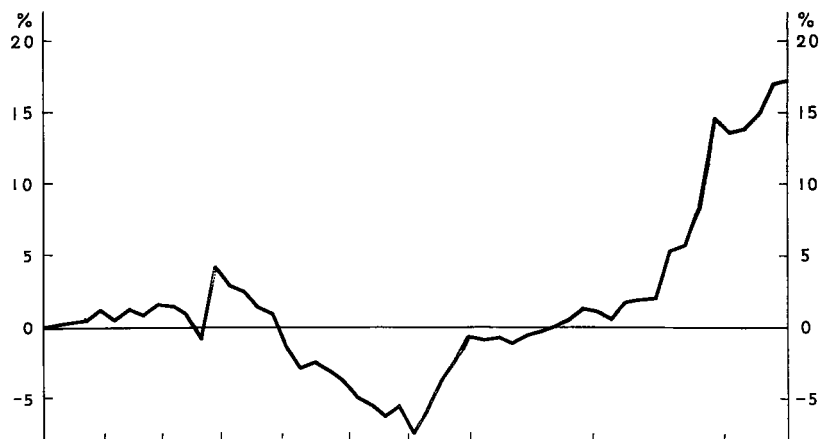
Valuuttakurssit

Uuden rahalain voimaantulo kertomusvuoden alusta edellytti, että markan *pariarvo* korotetaan rahanuudistuksen johdosta satakertaiseksi. Tämän johdosta tuli markan uudeksi *pariarvoksi* tammikuun 1 päivästä 1963 lukien 0,27771 g hienoa kultaa markalta, aikaisemman *pariarvon* oltua 0,0027771 g hienoa kultaa vanhalta markalta. Vastaavasti esim. Yhdysvaltain dollarin *parikurssi* muuttui 320 vanhasta markasta 3,20 markkaan dollarilta. Suomen tekemän markan *pariarvoa* koskevan päätöksen hyväksyi Kansainvälinen Valuuttarahasto jo ennen rahanuudistuksen suorittamista, nimittäin marraskuun 27 päivänä 1962.

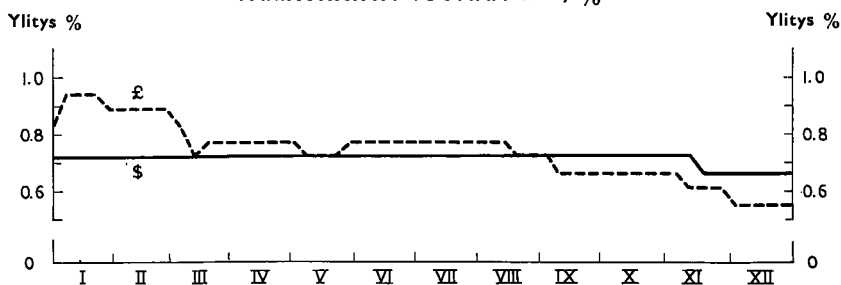
Valuuttarahaston sopimusartiklat velvoittavat jäseniä pysyttämään valuuttakurssinsa määrättyjen rajojen puitteissa *pariarvojen* ja niiden perusteella laskettujen keskinäisten *parikurssien* kahden puolen. Suomen Pankin virallisella listallaan julkaisemille vaihdettaville valuutoille on kertomusvuonna noteerattu muuttuvat kurssit. Yhdysvaltain dollarin kurssin enimmäispoikkeama *pariarvosta* on ollut $\frac{3}{4}$ % tämän molemmin puolin; samaa käytäntöä seuraavat Euroopan Maksusopimukseen (European Monetary Agreement, EMA) liittyneet maat. Valuuttarahaston johtokunnan heinäkuun 24 päivänä 1959 tekemän päätöksen nojalla on muiden muuttuvien kurssien liikkuma-ala ollut laajempi, rajojen määräytyessä edellä mainitun dollarin vaihtelualueen ja ao. maan noteeraamien vastaavien dollarin ääriarvojen perusteella. Nämä kurssien liikkuma-alueen rajat ilmenevät sivulla 28 olevasta taulukosta, jossa esitetään kunkin valuutan alin ostokurssi ja ylin myyntikurssi.

Helmikuusta 1960 lähtien ovat valuuttapankkien, lähinnä kolmen suurimman, edustajat kokoontuneet päivittäin Suomen Pankissa päättääkseen kursseihin tehtävistä muutoksista, jotka astuvat voimaan Suomen Pankin julkaistua muuttuneet kurssit listallansa. Näiden virallisten myyntikurssien ja ostokurssien välisen eron enimmäismäärät on Suomen Pankki vahvistanut kunkin valuutan osalta, ja ne ovat noin $\frac{1}{2}$ %. Yhteisestä sopimuksesta ovat valuuttapankit soveltaneet näitä enimmäiseroja sellaisinaan.

KULLAN JA VAIHDETTAVIEN VALUUTTOJEN VARANNON MUUTOS
VUONNA 1963 LASKETTUNA VUODEN ALUSTA, %

DOLLARIN JA PUNNAN VIRALLISEN MYYNTIKURSSIN POIKKEAMA
PARIKURSSISTA VUONNA 1963, %

Kurssitason määräytymiseen nähden on punnan ja dollarin välinen suhde ollut avainasemassa. Oheisessa kuviossa on esitetty toisaalta Suomen Pankin kullan ja vaihdettavien valuuttojen varannon muutos ja toisaalta pankin noteeraamien dollarin ja punnan virallisten myyntikurssien poikkeamat *pari*-kurssista. Vuodesta 1961 jatkunut vaihdettavien valuuttojen väheneminen oli vähitellen nostanut dollarin myyntikurssin käytännöllisesti katsoen ylärajaansa (3,224 mk). Näin ollen aina kertomusvuoden kolmannelle neljännekselle saakka muutokset punnan ja dollarin keskinäisessä suhteessa kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla heijastuivat Suomessa yksipuolisesti punnan kurssin muutoksina. Kertomusvuoden jälkipuoliskolla vaihdettavien valuuttojen varanto kuitenkin kääntyi nousuun, mikä vähensi dollarin kurssiin kohdistunutta painetta siinä määrin, että vuoden loppukuukausina dollarin kurssi jopa hieman laski. Samanaikaisesti oli toisaalta punta heiken-

tynyt suhteessaan dollariin, ja tämä heijastui punnan kurssin asteittaisena laskuna vuoden jälkipuoliskolla.

Kuviossa näkyvä vaihdettavien valuuttojen määrän erityisen jyrkkä nousu vuoden kahden viimeisen kuukauden aikana ei kuitenkaan päässyt koko voimallaan vaikuttamaan kurssitasoon, sillä huomattava osa näistä valuutoista (erityisesti valtion ulkomaisista lainoistaan saamat valuutat) myytiin ilman liikepankkien välitystä suoraan Suomen Pankille. Kotimaisten rahamarkkinoiden kireyden vuoksi valuuttapankit eivät koko vuoden aikana pitäneet hallussaan valuuttoja mainittavasti yli välittömän tarpeensa.

Koko kertomusvuoden ajan noteerattiin kiinteät kurssit clearingsopimuksiin sidotuille valuutoille, so. Tshekkoslovakian kruunulle, Neuvostoliiton ruplalle ja clearingdollarille.

Seuraavassa esitetään Suomen Pankin noteeraamat valuuttojen myynti- ja ostokurssit vuosien 1962 ja 1963 lopussa, vaihtelualueiden rajat sekä myynti- ja ostokurssien väliset enimmäiserot. Ruplan ja clearingdollarin kohdalla ilmenee, minkä maiden maksusopimuksissa näitä käytetään selvityksyksikkönä.

Muuttavat kurssit

	Viralliset myyntikurssit		Avista-kurssien äärlarvot		Myynti- ja ostokurssin välinen ero ajalla 1.1—31.12.63 enintään
	31. 12. 62	31. 12. 63	Alin ostokurssi	Ylin myyntikurssi	
New York 1 \$	3,223	3,221	3,176	3,224	—,015
Montreal 1 Can \$	2,994	2,982	2,9085	3,0120	—,015
Lontoo 1 £	9,035	9,010	8,829	9,0920	—,04
Tukholma 100 Skr	62,20	62,05	60,930	62,785	—,32
Oslo 100 Nkr	45,12	45,01	44,110	45,475	—,25
Kööpenhamina .. 100 Dkr	46,75	46,69	45,645	47,015	—,25
Frankfurt a. M. 100 DM	80,86	81,09	78,805	81,210	—,38
Amsterdam 100 Hfl	89,61	89,47	87,070	89,745	—,50
Bryssel 100 Bfr	6,480	6,470	6,3045	6,4970	—,035
Zürich 100 Sfr	74,72	74,66	71,370	75,065	—,42
Pariisi 100 FF	65,80	65,75	63,850	65,800	—,33
Rooma 100 Lit	—,5193	—,5176	—,50450	—,51960	—,003
Wien 100 Sch	12,48	12,48	12,120	12,500	—,08
Lissabon 100 Esc	11,27	11,24	10,920	11,345	—,08
Reykjavik 100 Ikr	7,49	7,49	—	—	—,07
Madrid 100 Ptas	5,42	5,42	5,2500	5,4200	—,10

Kiinteät kurssit

Praha, clearing .. 100 Kc	44,58	44,58	—	—	—,28 ¹
Moskova, clearing 1 Rub	3,5667	3,5667	—	—	—,0222 ¹
Bukarest, Peking Clearingdollari .. 1 cl-\$	3,21	3,21	—	—	—,02 ¹
Ankara, Ateena, Berliini, Bogotá, Budapest, Sofia ja Varsova					

¹ Kiinteä.

Taulukossa I⁴ on esitetty valuuttojen *parikurssit* sekä pankin noteeraamat viralliset myyntikurssit kaikkina niinä päivinä, jolloin muutoksia on tapahtunut.

Ulkomainen maksuliike

Kertomusvuoden aikana ei tapahtunut huomattavia muutoksia valuutansäännöstelymääräyksissä. Aikaisempina vuosina suoritettujen valuutan käytön vapauttamistoimenpiteet ovat jo olleet siksi merkityksellisiä, että jäljellä olevien säännöstely- ja tarkkailutoimenpiteiden ei voitane katsoa aiheuttavan kohtuutonta haittaa eikä hankaluutta yleisölle, ja toisaalta niiden ylläpitämistä on pidettävä tarpeellisenä väärinkäytösten estämiseksi. Useimmat kertomusvuoden aikana julkaistut muutokset Suomen Pankin valuutansäännöstelymääräyksiin koskivatkin näin ollen aikaisempien määräysten yksityiskohtien täsmentämistä.¹

Suomen ja Jugoslavian välillä 18. 12. 1962 allekirjoitetun sopimuksen mukaisesti siirryttiin maksuliikkeessä tämän maan kanssa käyttämään vaihdettavia valuuttoja kertomusvuoden alusta. Vuoden päättyessä oli Suomella kaksipuolisia maksusopimuksia voimassa itäryhmän maiden (Neuvostoliitto, Puola, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Tšhekkoslovakia, Unkari, Romania, Bulgaria ja Kiina) ohella ainoastaan Kolumbian, Kreikan ja Turkin kanssa. Näistäkin kahdessa viimeksi mainitussa tapauksessa sopimuksen perusteella sovellettu tilisaldon määräaikainen osittaisselvitys vaihdettavissa valuutoissa merkitsee askelta multilateraalista maksujärjestelmää kohti.

Maksutase ja valuuttavaranto

Vuonna 1963 supistui maksutaseen mukainen kauppataseen vaje huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna, ja sen arvioidaan nousseen 199 milj. markkaan eli hieman vaille puoleen vuoden 1962 vajauksesta. Vaikka tavanmukainen ylijäämä maksutaseen ns. näkymättömien erien osalta supistuikin samanaikaisesti, voidaan alustavien arvioiden mukaan kuitenkin todeta suoritustaseen vajauksen rajoittuneen vain 99 milj. markkaan, vastaavan luvun oltua 291 milj. markkaa vuonna 1962. Näkymättömien erien, lähinnä palvelusten, nettotuoton supistumiseen vaikutti erityisesti Suomen ulkomaisen velan korkokulujen nousu.

Erittäin merkittävän tekijän maan maksutaseen kehityksessä kertomusvuoden aikana muodosti pitkäaikaisten ulkomaisten lainojen saannin kasvu. Pitkäaikaisia lainoja nostettiin 513 milj. markan arvosta vuonna 1963, vastaavan määrän oltua vain 270 milj. markkaa vuonna 1962. Vaikka aikaisempien lainojen kuoletukset samanaikaisesti kasvoivatkin 134 milj. mar-

¹ Nämä määräykset on vuodesta 1962 lähtien julkaistu Suomen Pankin toimesta »Valuuttamääräykset»-nimisessä irtolehtikansiossa.

kasta 164 milj. markkaan, nousi kuitenkin pitkäaikaisen pääoman nettotuonti 136 milj. markasta vuonna 1962 349 milj. markkaan vuonna 1963 eli yli kaksinkertaiseksi.

Samalla kun pitkäaikaisen pääoman tuonti kasvoi merkittävästi, tapahtui myös selviä muutoksia sen rakenteellisessa jakaantumisessa. Erityisesti on todettavissa kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta saatujen obligaatio- ja finanssilainojen suhteellisen osuuden kasvu, ja vastaavasti laskua sellaisten toimitusluottojen ym. lainojen osalta, jotka ovat välittömästi sidotut tiettyyn tavarantuontiin.

Suomen valtio laskee kertomusvuonna liikkeeseen ensimmäisen yleisölle myytävän obligaatiolainansa New Yorkissa sitten vuoden 1934. Lainan määrä oli 12½ milj. dollaria, korko 6 %, emissiokurssi 98 ¾ % ja laina-aika 10 vuotta. Toisen obligaatiolainan laskee liikkeeseen vuoden aikana Imatran Voima Oy erään belgialaisen pankin välityksellä. Tämä laina, jonka määrä on ilmaistu Euroopan Maksusopimuksen mukaisina tiliyksiköinä, oli vasta-arvoltaan 16 milj. markkaa, sen korko oli 6 %, emissiokurssi 97 % ja laina-aika 15 vuotta. Mortgage Bank of Finland Oy ja Osuuskassojen Keskus Oy saivat kumpikin pitkäaikaisen lainan länsisaksalaisilta rahalaitoksilta, määrältään 25 ja 20 milj. DM.

Maailemanpankki myönsi vuonna 1963 Suomelle kymmenennen lainansa, joka oli määrältään 7 milj. dollaria ja jonka otti Teollistamisrahasto Oy. Tämän lainan käyttö teollisuudelle tarkoitettuihin kehitysluottoihin alkoi kuitenkin vasta vuonna 1964. Kertomusvuonna nousivat Maailemanpankin aikaisempien lainojen nostot 38 milj. markkaan ja niiden kuoletukset 21 milj. markkaan.

Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto kasvoi kertomusvuoden aikana 113 milj. markkaa. Koko tämä kasvu keskittyi kuitenkin vuoden loppupuoliskolle; vuoden alkupuolella varanto laskee saavuttaen alimman määränsä, 591 milj. markkaa, heinäkuun puolivälissä. Nousu tästä aallonpohjasta vuoden loppuun mennessä oli 143 milj. markkaa, josta noin puolet kertyi yksinomaan marras—joulukuussa (osittain eräiden ulkomaisten lainojen noston vuoksi).

Seuraavassa asetelmassa on esitetty Suomen Pankin valuuttavaranto vuosien 1962 ja 1963 lopussa tärkeimpiin ryhmiin jaoteltuna (vrt. taulukko 2, jossa esitetään myös varannon kehitys vuosineljänneksittäin).

	31. 12. 1962 milj. mk	31. 12. 1963 milj. mk	Muutos milj. mk
Kulta	135	135	—
Vaihdeettavat valuutat	330	478	+ 148
Itäryhmän valuutat	101	66	— 35
Muut valuutat	55	55	—
Yhteensä	621	734	+ 113

Suomen Pankin kultavarannon kirjattu arvo¹ pysyi kertomusvuonna muuttumattomana, joten varannon kasvun johdosta kullan osuus koko varannon kirjanpitoarvosta laski 22 %:sta 18 %:iin. Tämä suhdeluku on huomattavan alhainen verrattuna Länsi-Euroopan keskuspankkien kultavarantojen osuuteen niiden kokonaisvarannosta, mutta kuitenkin suunnilleen samalla tasolla kuin Ruotsissa.

Pankin varantoon sisältyvät vaihdettavat valuutat lisääntyivät huomattavasti kertomusvuonna. Tämä johtui osittain ylempänä kosketellusta ulkomaisen pääoman maahantuonnista. Samanaikaisesti tapahtui itäryhmän kanssa solmittuihin kahdenkeskisiin maksusopimuksiin sidottujen valuuttojen varannossa 35 milj. markan lasku. Näin ollen varannon likvidiys kasvoi vuoden aikana, sillä kulta ja vaihdettavat valuutat edustivat kertomusvuoden päättyessä 84 %:a varannon kokonaisuudesta; vuotta aikaisemmin oli vastaava suhdeluku ollut 75 %.

Suomen Pankin salkussa olevat ulkomaiset obligaatiot, joita ei lueta valuuttavarantoon, vähentyivät pankin omaisuustaseen mukaan 11 milj. markkaa, ja niiden määrä vuoden päättyessä oli 39 milj. markkaa. Nämä saatavat ovat kokonaisuudessaan vaihdettavien valuuttojen määräisiä.

Kertomusvuoden alkaessa oli Valtiokonttorin tilillä 6 milj. markkaa vaihdettavien valuuttojen määräisiin arvopapereihin sijoitettuja saatavia. Tämä tili tyhjeni vuoden kuluessa. Sen lisäksi otti valtio eräältä ulkomaiselta rahalaitokselta marraskuussa 1963 lyhytaikaista vekseliluottoa 17 milj. markkaa.

Valuuttapankkien ulkomainen nettoasema parani jonkin verran vuoden kuluessa. Tärkein muutos tapahtui valuuttapankkien määräaikaississa valuuttaveloissa ulkomaille, jotka supistuivat 41 milj. markalla. Pääosa näistä veloista, joiden määrä vuoden päättyessä oli 278 milj. markkaa, oli liikepankkien ulkomaisilta pankeilta vaihdettavina valuuttoina vastaanottamia lyhytaikaisia talletuksia. Niiden supistuminen aiheutui osittain Suomen Pankin toimenpiteistä ja osittain siitä, että valuuttavarannon kasvuun liittynyt pankkien aseman keveneminen teki mahdolliseksi niiden ulkomaisen likviditeetin parantamisen.

¹ Pankin ohjesäännön mukaan kulta on kirjattu arvoon 2500 mk kilolta, virallisen *pariarvon* ollessa 3600,88 mk kilolta.

IV. PANKIN TASEET

Suomen Pankin taseista on edempänä taulukko-osastossa annettu yksityiskohtaisia tietoja. Seuraavassa esitetään eräitä täydentäviä tietoja taseiden sisällöstä ja kehityksestä. Omaisuustaseen tilit on jaettu samoihin pääryhmiin kuin sivulla 16 esitetyssä asetelmassa.

Ulkomaiset tilit

	31. 12. 1962	31. 12. 1963 milj. mk	Muutos
Kulta	135,2	134,5	— 0,7
Ulkomaiset valuutat	502,5	617,7	+115,2
Ulkomaiset vekselit	17,7	26,2	+ 8,5
Ulkomaiset obligaatiot	50,0	39,4	— 10,6
Vastaavat	705,4	817,8	+112,4
Ulkomaiset valuuttatilit	17,1	18,2	+ 1,1
Ulkomaiset markkatilit	35,8	33,6	— 2,2
Pitkäaikainen ulkomainen velka	79,1	66,9	— 12,2
Vastattavat	132,0	118,7	— 13,3
Ulkomainen nettosaatava	573,4	699,1	+125,7

Pankin kultavarat olivat kertomusvuoden lopussa 134,5 milj. markkaa. Kulta on tällöin kirjattu pankin ohjesäännön edellyttämään enimmäisarvoon, joka on 2500 markkaa kilolta hienoa kultaa. Suomen markan *pariarvoa* käyttäen saataisiin kultakassan arvoksi 193,8 milj. markkaa. Ulkomaisten valuuttojen kasvun ansiosta koko ulkomainen saatava lisääntyi vuoden aikana 112,4 milj. markkaa. Ulkomaisten velkojen puolella tapahtui supistumista lähinnä pitkäaikaisessa velassa, joka käsittää Maailmanpankilta ennen vuotta 1956 saadut lainat. Lainat Suomen Pankki oli nostanut ja välittänyt edelleen teollisuus- ja voimalaitoksille saaden puolestaan näiltä katteeksi ulkomaan rahan määräisiä vekseleitä. Kyseinen velka supistuu vuosittain kuoletusten johdosta.

Pankin kulta- ja valuuttavaranto, joka saadaan vähentämällä kullan ja ulkomaisten valuuttojen määrästä ulkomaisilla valuuttatileillä olevat velat, kasvoi vuoden aikana 113,4 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa kirjanpitoarvoltaan 734,0 milj. markkaa. Kullan ja vaihdettavien valuuttojen osuus koko varannosta oli vuoden päättyessä 84 % oltuaan vuotta aikaisemmin 75 %. Varannon koostumusta ja siinä tapahtuneita muutoksia valaisee yksityiskohtaisemmin taulukko 2.

Valtion tilit

	31. 12. 1962	31. 12. 1963 milj. mk	Muutos
Vastaavat: Varmuusvarastoluotto	30,0	20,0	—10,0
Shekkitilit	5,5	0,2	— 5,3
Vientimaksutili	1,1	1,1	—
Vastattavat	6,6	1,3	— 5,3
Valtion nettovelka	23,4	18,7	— 4,7

Varmuusvarastoluottoa, joka taseessa on kirjattu »muihin saataviin», valtio lyhensi sopimuksen mukaan 10 milj. markkaa. Valtion vientimaksutili, joka puolestaan sisältyy »kotimaisiin pitkäaikaisiin velkoihin», pysyi vuoden kuluessa muuttumattomana. Asetelmassa ei ole otettu huomioon niitä pankin omistamia valtion obligaatioita, jotka ehtojensa puolesta ovat markkinakelpoisia ja jotka pankki on ostanut joko rahalaitoksilta tai suoraan valtiolta.

Pankkien tilit

	31. 12. 1962	31. 12. 1963 milj. mk	Muutos
Vastaavat: Rediskonttatut vekselit	401,2	325,3	—75,9
Shekkitilit	49,3	4,3	—45,0
Mortgage Bank of Finland Oy	0,8	1,2	+ 0,4
Vastattavat	50,1	5,5	—44,6
Pankkien nettovelka	351,1	319,8	—31,3

Pankkien shekkitilien väheneminen johtui siitä, että Postisäästöpankin shekkitili supistui 50,2 milj. markkaa. Rediskonttaavien rahalaitosten shekkitilit itse asiassa siis kasvoivat 5,2 milj. markkaa, joten rediskonttaukset huomioon ottaen niiden nettovelka Suomen Pankille pieneni vuoden aikana 81,1 milj. markkaa. Tässä yhteydessä on syytä todeta, että pankkien shekkitileillä vuoden aikana tiheästi esiintyvät suuret muutokset ylipäänsäkin johtuivat lähinnä Postisäästöpankin shekkitilin muutoksista. Viimeksi mainitut puolestaan olivat seurausta siitä Valtiokonttorin noudattamasta

periaatteesta, että valtion shekkitilille kertyvät ylijäämät pyrittiin välittömästi käyttämään valtion Postisäästöpankilta saaman konttokuranttiluoton lyhentämiseen.

Asetelmassa mainittu Mortgage Bank of Finland Oy:n tili on taseessa kirjattu »muihin lyhytaikaisiin velkoihin». Niitä obligaatioita, jotka ovat olleet rediskonttaavien rahalaitosten ja Suomen Pankin välisten lyhyt- tai pitempiaikaisten termiinkauppojen kohteena, ei ole sisällytetty asetelmaan.

Yritysten tilit

	31. 12. 1962	31. 12. 1963 milj. mk	Muutos
Markkamääräiset vekselit	33,5	57,2	+23,7
Shekkitilit	3,6	1,7	— 1,9
Ulkomaan rahan määräiset vekselit	81,8	68,7	—13,1
Muita saatavia	22,2	17,0	— 5,2
Vastaavat	141,1	144,6	+ 3,5
Shekkitilit	0,8	0,4	— 0,4
Muita lyhytaikaisia velkoja	3,3	1,3	— 2,0
Vastattavat	4,1	1,7	— 2,4
Nettoluotonanto yrityksille	137,0	142,9	+ 5,9

Suomen Pankin suoranaista luotonantoa yrityksille edustavat varsinaisesti markkamääräiset vekselit ja shekkitililuotto, jotka kasvoivat vuoden aikana nettomääräisesti 21,8 milj. markkaa. Nousu johtui lähinnä tilapäisluotoista, jotka oli annettu keskusliikkeille viljakaupan rahoitukseen. Ulkomaan rahan määräiset vekselit ovat aikaisemmin mainittuja Maailmanpankilta saatujen ja Suomen Pankin edelleen välittämien luottojen katevekseleitä ja ne vähenivät säännönmukaisten lyhennysten johdosta. Erään »muita saatavia» sisältyvät mm. hypoteekkilainat.

Muut tilit

Vastaavien puolella esiintyvistä tileistä, joita ei ole edellä käsitelty, osoittivat suurinta muutosta kotimaiset obligatiot. Obligaatiosalkku kasvoi vuoden aikana 54,8 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa kirjanpitoarvoltaan 89,5 milj. markkaa. Muutos johtui pääasiallisesti aikaisemmin mainituista rahalaitosten ja Suomen Pankin välisistä termiinkaupoista. Taseessa »muihin varoihin» kirjattu metalliraha tarkoittaa pankin kassassa olevaa rahaa. Liikkeessä oleva metalliraha, joka ei näy pankin taseessa, aleni vuoden aikana 43,2 milj. markasta 40,6 milj. markkaan. Sen kehitystä ja koostumusta on valaistu luvussa VI sekä taulukoissa 7—9.

Vastattavien puolella arvonjärjestelytilit pienenevät 16,5 milj. markkaa, mikä pääosaltaan merkitsi valuuttasaatavien kasvua. Pankin näkyvien omien varojen määrä ilman tilivuoden voittoa oli vuoden lopussa 173,6 milj. markkaa. Varat olivat kasvaneet edellisestä vuodesta 11,6 milj. markkaa eli sen määrän, mikä vuoden 1962 voitosta siirrettiin vararahastoon. Todetakaan tässä yhteydessä, että pankin ohjesäännön mukaan on vuosivoitosta käytettävä ainakin puolet vararahaston kartuttamiseen siihen asti, kunnes kanta- ja vararahastot ovat yhteensä nousseet 200 milj. markkaan; sen jälkeen on vararahastoon siirrettävä vähintään kolmannes vuosivoitosta.

Suomen Pankin tulosta se, joka on esitetty taulukossa 3, osoittaa pankin kokonaistulojen olleen kertomusvuonna 33,7 milj. markkaa. Tulot vähenivät edellisestä vuodesta 3,3 milj. markkaa, mikä johtui kotimaisesta lainausliikkeestä saatujen korkojen samoin kuin agioiden pienemisestä. Pankin kokonaiskulut olivat 11,4 milj. markkaa eli 2,4 milj. markkaa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Vähennys johtui melkein yksinomaan siitä, että kuluina ei enää esiintynyt kassavarantotileille maksettavia korkoja.

Pankin voitto oli 22,3 milj. markkaa. Pankin ohjesäännön mukaisesti puolet voitosta on siirretty vararahastoon. Voiton toisen puolen käytöstä päättää eduskunta.

V. SUOMEN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN RAHALAITOKSIIN

Suomen Pankki hoitaa yhteydet Kansainväliseen Valuuttarahastoon, Maailmanpankkiin (Kansainväliseen Jälleenrakennuspankkiin), Kansainväliseen Rahoitusyhtiöön ja Kansainväliseen Kehittämisyhteistön, joiden jäsen Suomi on, samoin kuin Kansainväliseen Järjestelypankkiin, jossa Suomen Pankki itse on osakkaana.

Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)

Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa (International Monetary Fund) on 57 milj. Yhdysvaltain dollaria, joka markan voimassa olevan kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 182,4 milj. markkaa. Tästä osuudesta Suomi on suorittanut kultana ja dollareina 25 % eli 45,6 milj. markkaa. Loput 75 % jäsenosuudesta on suoritettu markkoina siten, että Valuuttarahaston Suomen Pankissa olevalle tilille on suoritettu 1,9 milj. markkaa sekä valtion antamina korottomina, ei-siirrettävinä ja vaadittaessa maksettavina velkasitoumuksina 134,9 milj. markkaa. Velkakirjat säilytetään Valuuttarahaston lukuun Suomen Pankissa.

Suomen jäsenosuus Valuuttarahastossa vastasi vuoden 1963 päättyessä 0,37 %:a rahaston 102 jäsenvaltion jäsenosuuksien kokonaismäärästä (15 560 milj. dollarista). Jäsenmaat eivät osallistu rahaston vuotuisen tulo- ja menoarvion rahoittamiseen, vaan se tapahtuu rahaston juoksevien tulojen avulla.

Valuuttarahastoa koskevan sopimuksen (SopS n:o 3/1948) XIV artikla edellyttää, että Suomi ja Valuuttarahasto konsultoivat vuosittain Suomen ylläpitämien valuutansäännöstelymääräysten voimassaolon jatkamisesta. Vuonna 1963 nämä konsultaatiot päättyivät huhtikuun 6 päivänä 1963, jolloin Valuuttarahasto hyväksyi Suomen soveltamat valuutansäännöstelytoimenpiteet.

Valuuttarahaston hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Washingtonissa syyskuun 30 ja lokakuun 4 päivän välisenä aikana. Vuosikokouksessa edustivat Suomea Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja filosofian tohtori KLAUS WARIS sekä hänen varamiehenään Suomen Pankin johtokunnan jäsen filosofian tohtori REINO ROSSI. Lisäksi osallistuivat vuosikokoukseen valtuuskunnan neuvonantajina Suomen Washingtonissa oleva suurlähettiläs R. R. SEPPÄLÄ, valtiovarainministeriön tulo- ja menoarvio- sekä tilinpäätösosaston päällikkö hallitusneuvos ESKO REKOLA ja Maailmanpankin johtokunnan Pohjoismaita edustavan jäsenen varamies EINO SUOMELA.

Valuuttarahaston johtokunnan kaikkien viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana jäsenenä toimi kertomusvuonna KARL SKJAEVELAND Norjasta. Vastaavana johtokunnan varajäsenenä toimi LENNART OLOFSSON Ruotsista.

Maailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)

Suomen jäsenosuus Maailmanpankissa (World Bank eli International Bank for Reconstruction and Development) on 76 milj. Yhdysvaltain dollaria, joka markan nykyisen kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 243,2 milj. markkaa. Osuudesta on kultana ja dollareina suoritettu 1 % eli 760 000 dollaria, joka vastaa 2 432 000 markkaa, sekä markkoina Maailmanpankin tilille Suomen Pankkiin 9 % eli 21 888 000 markkaa. Suomen merkitsemien osuukien hinnan jäljellä olevaa 90 %:n suuruista osaa, joka vastaa 68 400 000 dollaria eli noin 218,9 milj. markkaa, ei voida määrätä maksettavaksi muulloin kuin Maailmanpankin omien sitoumusten täyttämisen sitä vaatiessa.

Suomen jäsenosuus Maailmanpankissa oli vuoden 1963 päättyessä 0.36 % pankin kokonaispääomasta (21 097 milj. dollarista). Maailmanpankissa oli kertomusvuoden päättyessä 101 jäsenmaata. Kuten Valuuttarahastossa, jäsenvaltiot eivät Maailmanpankissakaan osallistu pankin vuotuisen tulo- ja menoarvion rahoittamiseen; Maailmanpankki rahoittaa toimintansa juoksevilla tuloillaan.

Kertomusvuoden aikana Suomi sai Maailmanpankilta kymmenennen lainansa, määrältään 7 miljoonaa dollaria (22,4 milj. markkaa). Lainan alustavat neuvottelut käytiin lokakuussa 1962 ja huhtikuussa 1963, jolloin Maailmanpankin ja Kansainvälisen Rahoitusyhtiön yhdistetty valtuuskunta vieraili Suomessa tutustumassa maan taloudelliseen tilanteeseen sekä suunnittelemassa lainanottajayhtiön, Teollistamisrahasto Oy:n uudelleen organisointia. Lainaneuvottelujen loppuvaihe tapahtui Washingtonissa heinäkuussa, jolloin Teollistamisrahasto Oy:tä ja Suomen valtiota edustava valtuuskunta sopi Maailmanpankin kanssa lainan yksityiskohtaisista eh-

doista. Lainasopimuksen allekirjoittivat Washingtonissa syyskuun 18 päivänä lähetystösihteeri KLAUS CASTRÉN lainanottajan, Teollistamisrahasto Oy:n puolesta ja suurlähettiläs R. R. SEPPÄLÄ lainan takaajan, Suomen valtion edustajana. Teollistamisrahasto Oy lainaa ko. varat edelleen maamme pienelle ja keskisuurelle teollisuudelle.

Suomen Maailmanpankilta vuoden 1963 loppuun mennessä saamien kymmenen lainan yhteenlaskettu määrä on 159 279 464 dollaria, joka markan kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 509,7 milj. markkaa. Maailmanpankin lainoja nostetaan sitä mukaa kuin niihin liittyvät investoinnit edistyvät, joten osa viimeksi myönnettyistä lainoista on vielä nostamatta.

Seuraava asetelma esittää eräitä tietoja Suomen Maailmanpankilta saamista lainoista.

Saantiaika	Nimellismäärä \$	Korko %	Laina- aika, vuotta	Kuoletuks ¹ 31. 12. 1963 mennessä \$	Käytössä 31. 12. 1963 \$	Nostamatta 31. 12. 1963 \$
1. 8. 1949	12 500 000	4	15	11 217 000	1 283 000	—
17. 10. 1949	2 300 000	3	2	2 300 000 ¹	—	—
30. 4. 1952	20 000 000	4 ³ / ₄	18	9 597 000	10 403 000	—
13. 11. 1952	3 479 464	4 ³ / ₄	18	1 669 176 ²	1 810 288	—
24. 3. 1955	12 000 000	4 ⁵ / ₈	15	4 912 000	7 088 000	—
22. 5. 1956	15 000 000	4 ³ / ₄	20	3 113 000	11 887 000	—
16. 3. 1959	37 000 000	5 ³ / ₄	15	3 185 000	33 815 000	—
9. 8. 1961	25 000 000	5 ³ / ₄	15	—	22 056 486	2 943 514
15. 8. 1962	25 000 000	5 ³ / ₄	20	—	7 764 988	17 235 012
18. 9. 1963	7 000 000	5 ³ / ₄	15	—	—	7 000 000
Yhteensä	159 279 464			35 993 176	96 107 762	27 178 526

¹ Tästä peruutuksia \$197 869. — ² Tästä peruutuksia \$1 416.

Maailmanpankin hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Washingtonissa samanaikaisesti Kansainvälisen Valuuttarahaston yllä selostetun vuosikokouksen kanssa. Vuosikokouksessa edustivat Suomea valtiovarainministeri OSMO P. KARTTUNEN sekä hänen varamiehenään ministeri R. v. FREANDT. Valtuuskunnan neuvonantajina toimivat edellä mainitut suurlähettiläs R. R. SEPPÄLÄ, valtiovarainministeriön tulo- ja menoarvio- sekä tilinpäätösosaston päällikkö hallitusneuvos ESKO REKOLA sekä Maailmanpankin johtokunnan Pohjoismaita edustavan jäsenen varamies EINO SUOMELA.

Maailmanpankin johtokunnan kaikkien viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana jäsenenä toimi kertomusvuonna ALICE BRUN Tanskasta. Vastaavana johtokunnan varajäsenenä toimi kertomusvuonna EINO SUOMELA Suomen Pankista.

Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)

Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Rahoitusyhtiössä (International Finance Corporation) on 421 000 Yhdysvaltain dollaria, joka vastaa markan nykyisen kansainvälisen perusarvon mukaan 1 347 000 markkaa. Tämä jäsenosuus maksettiin kertakaikkisena suorituksena Suomen liittyessä yhtiön jäseneksi sen perustamisvuonna 1956. Rahoitusyhtiön pääoma on 98 miljoonaa dollaria.

Rahoitusyhtiössä, joka toimii Maailmanpankin yhteydessä, oli kertomusvuoden päättyessä 75 jäsenmaata. Suomen edustajina yhtiön hallituneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä olevat Suomen edustajat.

Rahoitusyhtiön tarkoituksena on ilman jäsenvaltion takuuta sijoittaa varojaan jäsenmaissa toimiviin yksityisiin yrityksiin ja teollisuuden pitkäaikaisesta rahoituksesta huolehtiviin ns. kehitysluottolaitoksiin. Rahoitusyhtiön ja Maailmanpankin valtuuskunta vieraili Suomessa huhtikuussa 1963 tutustuakseen niihin suunnitelmiin, jotka koskivat Teollistamisrahasto Oy:n uudelleen organisointia kehitysluottolaitokseksi. Teollistamisrahasto Oy:n ulkomaille tarjoamasta 2 miljoonan markan suuruisesta osakepääoman korotuksesta merkitsi Rahoitusyhtiö 502 000 markkaa. Merkintää koskeva osakesijoitussopimus allekirjoitettiin Washingtonissa syyskuun 18 päivänä 1963. Sijoitussopimuksen allekirjoitti Teollistamisrahasto Oy:n puolesta lähetystösihteeri KLAUS CASTRÉN. Osakesijoituksen lisäksi on Rahoitusyhtiö vuonna 1960 tehnyt kaksi sijoitusta lainan muodossa suomalaisiin teollisuusyhtiöihin. Näiden yhteismäärä oli 2 031 000 dollaria eli 6,5 milj. markkaa. Vuoden 1963 päättyessä oli näistä lainoista takaisin maksamatta yhteensä 108 000 dollaria eli 345 600 markkaa.

Kansainvälinen Kehittämisyhteisö (IDA)

Suomi liittyi Kansainväliseen Kehittämisyhteisöön (International Development Association) kantajäsenenä sen perustamisvuonna 1960. Järjestössä oli vuoden 1963 päättyessä 90 jäsentä. Suomen jäsenosuus järjestössä on 3 830 000 Yhdysvaltain dollaria, joka markan nykyisen kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 12 256 000 markkaa. Jäsenosuudesta on toistaiseksi suoritettu 4 ensimmäistä maksuerää, yhteismäärältään 3 092 725 dollaria eli 9 897 000 markkaa. Suomen jäsenosuudesta vielä maksamatta oleva viimeinen maksuerä, määrältään 737 275 dollaria eli noin 2 359 000 markkaa erääntyy suoritettavaksi vuonna 1964. Järjestön kokonaispääoma on 984 miljoonaa dollaria.

Suomi ei ole saanut rahoitusapua Kansainväliseltä Kehittämisyjärjestöltä, joka myöntää erittäin pitkäaikaisia ja korottomia lainoja ainoastaan alikehittyneisiin maihin.

Suomen edustajina Kansainvälisen Kehittämisyjärjestön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä olevat Suomen edustajat.

* * *

Seuraavassa esitetään yhteenvetona Suomen jäsenosuuden suuruus vuoden 1963 lopussa edellä käsitellyissä neljässä kansainvälisessä rahoituslaitoksessa sekä se tapa, millä nämä jäsenosuudet on suoritettu.

	IMF	IBRD	IFC 1 000 markkaa	IDA	Yhteensä
Jäsenosuus	182 400	243 200	1 347	12 256	439 203
a) josta maksettu:					
— kultana tai dollareina	45 600	2 432	1 347	1 073	50 452
— markkoina tilille Suomen Pankkiin	1 908	21 888	—	8 824	32 620
— valtion velkakirjalainoina .	134 892	—	—	—	134 892
b) vielä erääntymättä	—	—	—	2 359	2 359
c) IBRD-takuuvelvoitus	—	218 880	—	—	218 880

VI. RAHANUUDISTUS

Maaliskuun 30 päivänä 1962 annettu uusi rahalaki astui voimaan tammikuun 1 päivänä 1963, ja sen nojalla tapahtui rahanuudistus vuodenvaihteessa. Tämä toimenpide merkitsi siirtymistä uuteen rahayksikköön, joka on sata kertaa niin suuri kuin entinen.

Suomen Pankin vuosikirjassa 1961 (s. 35—42) on selostettu rahanuudistuksen periaatteet ja julkaistu uuden rahalain (276/62) sekä rahalain voimaansaattamisesta annetun lain (277/62) täydellinen sanamuoto. Vuosikirjassa 1962 (s. 37—40) on edelleen selostettu yksityiskohtaisesti valtiovarainministeriön päätöstä rahalain voimaansaattamisesta annetun lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta (557/62) sekä muita rahanuudistuksen tapahtumista edeltäneitä käytännöllisiä valmisteluja.

Kuten edellä (ks. luku III, s. 26) on jo mainittu, edellytti uuden rahalain voimaantulo markan *pariarvon* korottamista kertomusvuoden alusta satakertaiseksi. Uusi *pariarvo*, joka on uuden rahalain 2 §:ssä tarkoitettu markan kansainvälinen perusarvo, on 0,27771 grammaa hienoa kultaa markalta. Tätä tammikuun 1 päivänä 1963 voimaan tullutta kansainvälistä perusarvoa ei voida muuttaa muuten kuin rahalain 2 §:ssä ja markan kansainvälistä perusarvoa koskevien asioiden käsittelystä valtioneuvostossa annetussa asetuksessa (667/62) määrätyllä tavalla.

Kertomusvuoden alussa laskettiin liikkeeseen uuden rahayksikön määräiset setelit ja metallirahat. Koska rahakannan mahdollisimman nopea vaihtuminen uuteen oli ensiarvoisen tärkeätä, jotta yleisö helpommin omaksuisi uuden rahayksikön käytön jokapäiväisessä elämässä, oli Suomen Pankki yhteistyössä muiden rahalaitosten kanssa ryhtynyt eräisiin erityistoimenpiteisiin uusien seteleiden ja metallirahojen jakamiseksi jo joulukuun 1962 aikana eri puolille maata. Liikepankit ja Osuuskassojen Keskus Oy saivat siten jo ennen vuodenvaihdetta 202,5 milj. markan arvosta uusia seteleitä ja metallirahoja, joiden määrän ne liittivät kassoihinsa ja kirjanpitoonsa tammikuun 1 päivänä 1963. Tätä vastaava, Suomen Pankin näille rahalaitoksille myöntämä koroton luotto maksettiin vanhana rahana takaisin kahdessa erässä, puolet tammikuun 7 päivänä 1963 ja loppuosa tammikuun 15 päivänä 1963.

On suurelta osalta näiden erityistoimenpiteiden ansiota, että rahakannan vaihtuminen tapahtui erittäin joustavasti ja nopeasti. Rahakannan koostu-

Rahakannan vaihtuminen

Liikkeessä oleva vanha raha vuonna 1963 prosentteina
31. 12. 1962 liikkeessä olleista määristä ¹

	8.1.	15.1.	23.1.	31.1.	31.3.	30.6.	30.9.	31.12.
<i>Setelit</i>								
10 000 vmk	29,1	12,8	6,4	4,7	3,9
5 000 »	23,3	9,0	4,0	2,7	2,0
1 000 »	22,0	7,3	3,6	2,6	2,1
500 »	25,7	9,2	4,6	3,4	3,1
100 »	31,7	13,3	7,8	6,0	6,0
Yhteensä	63,1	46,3	33,8	26,1	10,6	5,2	3,8	3,1
<i>Metallirahat</i>								
50 vmk	61,0	37,7	27,3	24,7	22,1
20 »	66,2	41,9	29,7	27,0	24,3
10 »	73,9	52,2	41,3	37,0	34,8
5 »	78,1	62,5	53,1	46,9	40,6
1 »	86,2	79,3	69,0	65,5	62,1
Yhteensä	93,0	85,7	77,6	69,8	49,2	38,4	34,9	31,8

¹ Taulukko koskee ainoastaan niitä seteli- ja metallirahatyyppejä, jotka olivat yleisesti liikkeessä 31. 12. 1962 (vuosimallit 1955—1957 seteleiden ja vuosimalli 1952 metallirahojen osalta). Muita vielä laillisina maksuvälineinä keivollisia, mutta yleisestä liikkeestä poistettuja rahatyyppejä ei ole otettu huomioon.

musta vuosien 1962 ja 1963 lopussa valaisevat tilasto-osaston taulukot 7 ja 9. On kuitenkin huomattava, että nämä tilastot käsittävät kaikki kirjanpidossa olevat vanhat rahat, siis kaiken liikkeeseen lasketun metallirahan ja vuodesta 1945 alkaen liikkeeseen lasketut setelit. Näistä ovat vanhemmat mallit luonnollisesti jo aikoja sitten poistuneet käytöstä, joten vastuumäärä niiden osalta tosiasiallisesti osoittaa kadoksiin ja osaksi kokoelmiin joutunutta määrää. Rahanvaihdon kannalta antaakin havainnollisemman kuvan oheinen asetelma, jossa on otettu huomioon vain ne seteli- ja metallirahatyypit, jotka olivat vuoden 1962 lopussa yleisesti liikkeessä.

Kuten asetelmasta ilmenee, kertomusvuoden alkaessa liikkeessä olleesta vanhasta setelistöstä oli yli kolmannes palautunut keskuspankkiin jo tammikuun ensimmäisen viikon aikana, yli puolet tammikuun 15 päivänä ja lähes kolme neljännestä tammikuun loppuun mennessä. Tämän jälkeen vanhan rahan palautumistahti luonnollisesti hidastui. Vuoden ensimmäisen neljänneksen päättyessä oli liikkeessä enää 10,6 %, toisen neljänneksen lopussa 5,2 % ja vuoden päättyessä 3,1 % vanhasta setelistöstä.

Metallirahojen osalta on vaihtuminen luonnollisesti tapahtunut huomattavasti hitaammin. On myös selvää, että vanhoja metallirahoja on joutunut kadoksiin suhteellisesti enemmän kuin seteleitä. Siitä huolimatta poistui tammikuun aikana jo lähes kolmannes vaihdettavista metallirahoista liikkeestä, ja kesäkuun loppuun mennessä oli liikkeessä vanhoja metallirahoja enää hieman alle 40 %. Vuoden loppupuolella vanhojen metallirahojen pa-

lautuminen kuitenkin hidastui, ja kertomusvuoden päättyessä niitä oli liikkeessä vielä 32 %.

On luultavaa, että suuri osa kertomusvuoden päätteessä liikkeessä olleista vanhoista seteleistä ja metallirahoista on joutunut kadoksiin tai tuhoutunut. Tätä käsitystä tukee erityisesti se, että liikkeessä olevien vanhojen rahojen määrää osoittavat prosenttiluvut ovat korkeimmat sekä 100 vanhan markan setelin että 1 vanhan markan metallirahan kohdalla. Huomattakoon, että viimeksi mainittua rahaa oli kertomusvuoden päättyessä liikkeessä vielä 180 milj. kappaletta eli lähes puolet enemmän kuin uutta, kuparista lyötyä 1 pennin rahaa. Siitä huolimatta vanhaa markan rahaa esiintyi efektiivisessä liikkeessä tuskin lainkaan.

Toisaalta on ilmeistä, että vanhan rahan palautuminen Suomen Pankkiin tulee jatkumaan vielä kauan aikaa, joskin yhä hidastuvalla vauhdilla. Koska vanha raha edelleen kelpaa laillisena maksuvälineenä, voidaan olettaa, että henkilöt, joiden säästämistottumukset ovat kehittymättömät, eivät kii-rehdi vaihtamaan tesauroimiaan vanhoja seteleitä uusiin. Tähän viittaa myös se, että vanhaa 10 000 markan seteliä on vielä keskuspankkiin palauttamatta suhteellisesti noin kaksi kertaa niin paljon kuin 5 000 ja 1 000 vanhan markan seteleitä. Tässä yhteydessä mainittakoon, että vuoden 1945 setelistöä, joka ehti olla käytössä pari vuotta kauemmin kuin nyt vaihdettu setelikanta, oli kertomusvuoden päättyessä liikkeessä vain 4,5 milj. markan arvosta eli vajaa viidesosa samanaikaisesti liikkeessä olleiden, vuosien 1955—1957 mallien määrästä.

Muultakin osin on siirtyminen uuden rahayksikön käyttöön sujunut suu-remmitta hankaluuksitta. Viranomaisten tietoon on tullut hyvin harvoja tapauksia, joissa rahanuudistuksen yhteydessä olisi tapahtunut virheitä tai väärinkäytöksiä. Rahanuudistuksen vuoksi vuoden 1962 marraskuussa toimeenpantu osittainen hintasulku lienee myös hillinnyt sitä hintatasoa vastaan kohdistunutta painetta, joka muista rahanuudistuksesta riippumattomista syistä vallitsi maassa uudistuksen suorittamishetkellä.

Ei ole voitu odottaa, että yleisö pystyisi täydellisesti omaksumaan uuden rahayksikön jokapäiväisessä elämässään kovin nopeasti; merkitsihän rahanuudistus sitä, että vuosien mittaan tutuiksi käyneet rahassa mitattavat arvot ja suuruusluokat on »opeteltava» uudelleen. Vaikka tämän prosessin edistymistä on vaikeata mitata, näyttää kuitenkin siltä, että uuden markan omaksuminen on yleisön piirissä edistynyt tyydyttävän nopeasti. Eräänä osoituksena uuden rahayksikön käytön vakiintumisesta on se, että ylimenokauden ajaksi suositeltu selventävä nimitys, nykymarkka, lyhennettynä nmk, on vähitellen jäämässä pois käytännöstä.

Taulukot:

Suomen Pankin toiminta

Taulukoissa on kaikki Suomen rahan määrät ilmaistu uutena rahayksikkönä. Aikaisemmilta vuosilta esitetyt rahamäärät on muunnettu nykymarkoiksi 1 nykymarkan vastatessa 100 vanhaa markkaa. Muuntaminen on suoritettu myös valuuttakursseja koskevissa taulukoissa 15—16. Rahatilastoa koskevissa taulukoissa 7—9 on vanhan rahan määräiset nimellisarvot osoitettu merkinnöin vmk ja vp.

1. Omaisuustase vuosina 1956—1963

	31/12 1956	31/12 1957	31/12 1958	31/12 1959	31/12 1960	30/12 1961	
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	323,0	413,4	606,4	766,9	753,1	779,0
2	Kulta	78,5	78,5	78,5	84,5	91,2	104,2
3	Ulkomaiset valuutat	215,6	305,8	497,1	646,1	594,8	587,3
4	Ulkomaiset vekselit	1,2	1,4	8,7	3,7	8,7	10,0
5	Ulkomaiset obligaatiot	27,7	27,7	22,1	32,6	58,4	77,5
6	<i>Toissijainen setelinkate</i>	754,5	648,1	470,5	270,2	419,9	472,2
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
7	Ulkomaan rahan määräiset ..	93,7	132,4	126,4	115,3	105,0	94,3
8	Markkamääräiset	149,2	129,1	88,2	38,9	72,3	70,8
9	Rediskontatut vekselit	336,6	249,1	187,1	47,2	205,1	294,6
10	Valtion vakauttamislaina	175,0	137,5	68,8	68,8	37,5	12,5
11	<i>Muut varat</i>	133,7	197,9	190,3	181,0	78,2	62,3
12	Kotimaiset obligaatiot	17,9	12,6	9,1	26,2	30,7	19,7
13	Shekkitilit	8,6	6,2	4,4	2,7	4,2	6,1
14	Metalliraha	3,6	3,0	4,4	6,5	7,2	7,5
15	Muut saatavat	103,6	176,1	172,4	145,6	36,1	29,0
16	Yhteensä	1 211,2	1 259,4	1 267,2	1 218,1	1 251,2	1 313,5
VASTATTAVA							
17	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	607,3	606,4	650,8	694,4	727,4	837,1
18	<i>Lyhytaikaiset velat</i>	247,3	205,8	180,5	178,1	166,8	73,2
19	Ulkomaiset valuuttatilit	46,0	45,7	21,8	21,2	40,6	13,4
20	Ulkomaiset markkatilit	70,5	79,0	46,4	47,8	42,4	37,7
21	Valtion shekkitili	105,5	51,4	71,5	64,2	61,9	1,1
22	Pankkien shekkitilit	11,7	24,1	14,8	38,5	16,8	5,7
23	Muut shekkitilit	3,7	1,9	2,9	2,3	1,7	1,8
24	Muut lyhytaikaiset velat	9,9	3,7	23,1	4,1	3,4	13,5
25	<i>Pääkaikaiset velat</i>	147,3	162,5	208,7	140,9	106,3	135,8
26	Ulkomaiset	82,9	122,8	113,7	110,6	100,3	90,7
27	Kotimaiset	64,4	39,7	95,0	30,3	6,0	45,1
28	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	80,7	144,6	81,7	54,8	90,8	95,2
29	<i>Oma pääoma</i>	123,6	140,1	145,5	149,9	159,9	172,2
30	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
31	Vararahasto	8,1	18,4	29,2	37,4	43,6	51,8
32	Käyttämättömät voittovarot ..	—	—	—	—	—	—
33	Tulostilit	20,5	21,7	16,3	12,5	16,3	20,4
34	Yhteensä	1 211,2	1 259,4	1 267,2	1 218,1	1 251,2	1 313,5

Milj. mk

31/12 1962	31/12 1963	1963						
		8/1	15/1	23/1	31/1	8/2	15/2	
705,4	817,8	716,0	710,1	722,4	727,2	721,6	716,1	1
135,2	134,5	135,2	135,2	135,2	135,2	135,2	135,2	2
502,5	617,7	513,2	507,5	519,8	524,6	515,4	510,0	3
17,7	26,2	17,6	17,4	17,4	17,4	21,0	20,9	4
50,0	39,4	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	5
516,5	451,2	487,4	481,7	483,2	541,4	455,9	401,9	6
81,8	68,7	81,8	81,8	81,8	81,8	79,9	79,9	7
33,5	57,2	33,9	36,9	37,5	30,9	30,8	31,2	8
401,2	325,3	371,7	363,0	363,9	428,7	345,2	290,8	9
—	—	—	—	—	—	—	—	10
88,0	138,8	190,9	122,7	122,3	127,2	131,8	130,8	11
34,7	89,5	35,0	53,2	53,1	59,0	61,2	61,1	12
3,6	1,7	1,6	2,2	1,1	0,7	0,9	1,4	13
5,5	3,6	20,6	22,2	22,4	23,2	20,9	17,3	14
44,2	44,0	133,7	45,1	45,7	44,3	48,8	51,0	15
1 309,9	1 407,8	1 394,3	1 314,5	1 327,9	1 395,8	1 309,3	1 248,8	16
774,4	943,7	879,6	798,6	765,5	787,5	780,8	776,2	17
112,6	59,2	106,6	107,1	156,0	201,2	120,0	61,8	18
17,1	18,2	17,0	15,7	15,6	16,2	17,3	16,0	19
35,8	33,6	33,7	33,3	33,2	31,9	32,0	31,8	20
5,5	0,2	14,7	1,9	64,0	9,6	5,4	0,1	21
49,3	4,3	38,9	53,5	40,4	139,4	63,4	12,0	22
0,8	0,4	0,8	1,2	0,7	1,3	0,9	1,3	23
4,1	2,5	1,5	1,5	2,1	2,8	1,0	0,6	24
80,2	68,0	80,2	80,2	80,2	80,2	78,2	78,3	25
79,1	66,9	79,1	79,1	79,1	79,1	77,1	77,2	26
1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	27
157,5	141,0	142,2	142,7	139,6	139,9	142,6	144,5	28
185,2	195,9	185,7	185,9	186,6	187,0	187,7	188,0	29
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	30
62,0	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	31
—	—	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	32
23,2	22,3	0,5	0,7	1,4	1,8	2,5	2,8	33
1 309,9	1 407,8	1 394,3	1 314,5	1 327,9	1 395,8	1 309,3	1 248,8	34

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1956—1963

		1963					
		23/2	26/2	8/3	15/3	23/3	30/3
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	730,8	726,7	720,0	722,6	743,2	734,9
2	Kulta	135,2	135,3	135,3	135,3	135,3	135,3
3	Ulkomaiset valuutat	525,1	520,9	514,4	517,1	537,4	525,0
4	Ulkomaiset vekselit	20,5	20,5	20,3	20,2	20,5	24,6
5	Ulkomaiset obligaatiot	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
6	<i>Toissijainen setelinkate</i>	433,7	437,1	432,3	428,2	454,9	435,0
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
7	Ulkomaan rahan määräiset ..	79,9	79,9	79,9	79,9	79,9	79,9
8	Markkamääräiset	31,5	31,0	32,9	32,9	33,2	32,6
9	Rediskontatut vekselit	322,3	326,2	319,5	315,4	341,8	322,5
10	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
11	<i>Muut varat</i>	134,0	132,8	206,1	214,9	167,7	155,4
12	Kotimaiset obligaatiot	65,3	65,2	73,1	86,9	98,6	87,1
13	Shekkitilit	1,2	1,6	2,6	3,1	3,0	3,7
14	Metalliraha	15,3	13,7	12,4	12,7	12,4	11,6
15	Muut saatavat	52,2	52,3	118,0	112,2	53,7	53,0
16	Yhteensä	1 298,5	1 296,6	1 358,4	1 365,7	1 365,8	1 325,3
VASTATTAVA							
17	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	776,0	794,4	814,7	828,7	831,7	866,7
18	<i>Lyhytaikaiset velat</i>	113,9	92,4	130,8	124,4	125,5	56,3
19	Ulkomaiset valuuttatilit	15,9	16,5	16,4	16,4	16,5	16,2
20	Ulkomaiset markkatilit	32,6	31,6	31,6	31,5	31,5	31,5
21	Valtion shekkitili	0,1	0,1	17,5	7,9	64,8	0,0
22	Pankkien shekkitilit	62,9	41,7	62,2	59,5	9,9	6,3
23	Muut shekkitilit	0,5	0,5	1,1	0,8	0,7	0,6
24	Muut lyhytaikaiset velat	1,9	2,0	2,0	8,3	2,1	1,7
25	<i>Pitkäaikaiset velat</i>	78,3	78,3	78,3	78,3	78,3	78,3
26	Ulkomaiset	77,2	77,2	77,2	77,2	77,2	77,2
27	Kotimaiset	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
28	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	141,8	142,8	145,5	144,9	140,2	133,4
29	<i>Oma pääoma</i>	188,5	188,7	189,1	189,4	190,1	190,6
30	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
31	Vararahasto	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6
32	Käyttämättömät voittovarot ..	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
33	Tulostilit	3,3	3,5	3,9	4,2	4,9	5,4
34	Yhteensä	1 298,5	1 296,6	1 358,4	1 365,7	1 365,8	1 325,3

Milj. mk

1963								
8/4	11/4	23/4	30/4	8/5	15/5	22/5	31/5	
730,5	731,2	736,4	722,8	712,0	713,6	704,0	696,8	1
135,3	135,3	135,3	135,3	135,3	135,4	135,4	135,4	2
517,3	518,1	524,9	511,5	496,4	498,1	488,4	481,0	3
27,9	27,8	27,8	27,6	31,9	31,8	31,9	32,1	4
50,0	50,0	48,4	48,4	48,4	48,3	48,3	48,3	5
373,8	381,0	415,7	432,0	450,2	407,5	511,1	466,6	6
79,9	79,9	78,3	78,3	78,3	78,4	78,4	77,6	7
32,1	41,2	42,7	47,8	47,7	51,9	50,8	52,1	8
261,8	259,9	294,7	305,9	324,2	277,2	381,9	336,9	9
—	—	—	—	—	—	—	—	10
188,6	213,9	159,7	158,3	154,7	218,6	218,3	211,7	11
91,0	91,7	92,3	92,3	88,9	84,3	84,3	77,6	12
2,3	2,8	4,2	4,1	3,9	3,7	3,8	3,4	13
10,9	9,9	8,8	8,5	7,7	7,7	7,7	6,9	14
84,4	109,5	54,4	53,4	54,2	122,9	122,5	123,8	15
1 292,9	1 326,1	1 311,8	1 313,1	1 316,9	1 339,7	1 433,4	1 375,1	16
820,9	837,2	791,4	811,0	823,4	816,9	840,8	846,5	17
65,5	82,0	115,5	92,7	78,0	106,4	173,4	106,1	18
15,5	17,1	17,7	17,6	18,0	17,4	17,7	18,1	19
31,1	31,0	31,0	31,0	31,1	31,0	31,0	30,9	20
2,0	1,1	50,4	1,2	0,7	9,9	60,4	0,0	21
14,3	29,4	13,8	40,4	23,8	44,8	61,6	52,6	22
0,8	1,3	0,7	0,7	2,1	0,8	0,8	0,9	23
1,8	2,1	1,9	1,8	2,3	2,5	1,9	3,6	24
78,3	78,3	76,7	76,7	76,7	76,7	76,7	76,7	25
77,2	77,2	75,6	75,6	75,6	75,6	75,6	75,6	26
1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	27
137,2	137,1	135,9	139,8	145,3	145,9	148,0	150,6	28
191,0	191,5	192,3	192,9	193,5	193,8	194,5	195,2	29
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	30
73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	31
11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	32
5,8	6,3	7,1	7,7	8,3	8,6	9,3	10,0	33
1 292,9	1 326,1	1 311,8	1 313,1	1 316,9	1 339,7	1 433,4	1 375,1	34

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1956—1963

		1963					
		8/6	15/6	20/6	29/6	8/7	15/7
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	696,3	690,7	701,4	698,4	687,5	673,9
2	<i>Kulta</i>	135,4	135,4	135,4	135,4	135,4	135,4
3	<i>Ulkomaiset valuutat</i>	484,8	480,0	501,4	497,3	486,5	472,9
4	<i>Ulkomaiset vekselit</i>	31,9	31,1	29,4	30,6	30,5	30,5
5	<i>Ulkomaiset obligaatiot</i>	44,2	44,2	35,2	35,1	35,1	35,1
6	<i>Toissijainen setelinkate</i>	430,6	446,3	493,6	543,4	562,3	539,4
	<i>Diskontatut kotimaiset vekselit</i>						
7	<i>Ulkomaan rahan määräiset ..</i>	75,9	75,8	75,8	75,8	75,8	75,8
8	<i>Markkamääräiset</i>	50,1	50,1	50,9	51,5	47,7	49,4
9	<i>Rediskontatut vekselit</i>	304,6	320,4	366,9	416,1	438,8	414,2
10	<i>Valtion vakauttamislaina</i>	—	—	—	—	—	—
11	<i>Muut varat</i>	198,7	202,1	202,7	134,2	129,8	128,4
12	<i>Kotimaiset obligaatiot</i>	77,1	80,8	80,7	85,6	81,1	80,5
13	<i>Shekkitilit</i>	3,1	2,5	3,6	3,9	3,1	3,2
14	<i>Metalliraha</i>	6,9	6,6	6,2	6,2	5,9	6,0
15	<i>Muut saatavat</i>	111,6	112,2	112,2	38,5	39,7	38,7
16	Yhteensä	1 325,6	1 339,1	1 397,7	1 376,0	1 379,6	1 341,7
VASTATTAVA							
17	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	845,0	844,0	908,1	897,1	864,2	845,4
18	<i>Lyhytaikaiset velat</i>	71,8	84,4	82,4	69,9	99,9	76,7
19	<i>Ulkomaiset valuuttatilit</i>	18,0	18,0	17,8	17,4	17,9	17,3
20	<i>Ulkomaiset markkatilit</i>	30,9	30,8	30,8	30,2	30,4	32,1
21	<i>Valtion shekkitili</i>	0,0	0,0	0,0	0,6	10,1	4,3
22	<i>Pankkien shekkitilit</i>	20,2	32,7	30,6	17,1	37,6	20,0
23	<i>Muut shekkitilit</i>	0,8	0,7	0,5	0,6	0,5	0,4
24	<i>Muut lyhytaikaiset velat</i>	1,9	2,2	2,7	4,0	3,4	2,6
25	<i>Pitkäaikaiset velat</i>	74,2	74,2	74,2	74,2	74,2	74,2
26	<i>Ulkomaiset</i>	73,1	73,1	73,1	73,1	73,1	73,1
27	<i>Kotimaiset</i>	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
28	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	150,7	152,0	148,0	149,3	155,2	158,6
29	<i>Oma pääoma</i>	183,9	184,5	185,0	185,5	186,1	186,8
30	<i>Kantarahasto</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
31	<i>Vararahasto</i>	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6
32	<i>Käyttämättömät voittovarot ..</i>	—	—	—	—	—	—
33	<i>Tulostilit</i>	10,3	10,9	11,4	11,9	12,5	13,2
34	Yhteensä	1 325,6	1 339,1	1 397,7	1 376,0	1 379,6	1 341,7

Milj. mk

1963								
23/7	31/7	8/8	15/8	23/8	31/8	7/9	14/9	
691,3	706,0	738,4	742,7	742,5	740,4	750,8	739,4	1
135,4	135,4	135,4	135,4	135,4	135,4	135,4	134,4	2
491,2	505,7	536,1	543,8	544,1	542,3	551,7	541,3	3
29,6	29,8	29,6	29,1	28,6	28,4	29,4	29,4	4
35,1	35,1	37,3	34,4	34,4	34,3	34,3	34,3	5
564,2	502,2	450,4	436,6	457,9	512,2	448,8	454,4	6
75,8	75,8	73,9	73,9	73,9	73,9	73,9	73,9	7
50,7	45,5	45,9	35,3	34,9	31,8	32,1	31,7	8
437,7	380,9	330,6	327,4	349,1	406,5	342,8	348,8	9
—	—	—	—	—	—	—	—	10
134,3	132,0	147,1	137,7	137,7	131,4	131,5	133,1	11
86,2	84,4	85,4	91,0	91,0	85,7	85,6	85,6	12
3,5	3,1	2,8	3,0	2,7	2,4	2,4	3,0	13
6,1	5,9	5,7	5,0	4,7	4,8	4,7	4,8	14
38,5	38,6	53,2	38,7	39,3	38,5	38,8	39,7	15
1 389,8	1 340,2	1 335,9	1 317,0	1 338,1	1 384,0	1 331,1	1 326,9	16
836,2	834,5	851,3	834,4	842,2	847,8	838,6	840,4	17
137,2	91,9	78,8	77,8	90,4	129,4	87,0	77,3	18
18,0	18,2	17,9	18,4	17,7	18,4	18,2	18,8	19
31,9	31,8	32,5	32,6	32,6	32,5	31,8	31,7	20
76,7	11,8	3,6	0,3	3,5	47,0	5,1	2,4	21
8,4	26,9	22,2	23,1	33,3	27,9	28,2	20,0	22
0,2	0,7	1,0	1,2	0,7	0,9	0,6	0,7	23
2,0	2,5	1,6	2,2	2,6	2,7	3,1	3,7	24
74,2	74,2	72,2	72,2	72,2	72,2	72,2	72,2	25
73,1	73,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	26
1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	27
155,2	152,0	145,1	143,7	144,2	145,2	143,6	147,1	28
187,0	187,6	188,5	188,9	189,1	189,4	189,7	189,9	29
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	30
73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	31
—	—	—	—	—	—	—	—	32
13,4	14,0	14,9	15,3	15,5	15,8	16,1	16,3	33
1 389,8	1 340,2	1 335,9	1 317,0	1 338,1	1 384,0	1 331,1	1 326,9	34

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1956—1963

		1963					
		23/9	30/9	8/10	15/10	23/10	31/10
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	733,3	731,4	744,4	729,2	732,6	737,5
2	Kulta	134,5	134,5	134,5	134,5	134,5	134,5
3	Ulkomaiset valuutat	535,3	533,0	546,0	532,3	535,8	540,7
4	Ulkomaiset vekselit	29,2	29,6	29,6	29,6	29,5	29,5
5	Ulkomaiset obligaatiot	34,3	34,3	34,3	32,8	32,8	32,8
6	<i>Toissijainen setelinkate</i>	489,5	500,8	471,2	502,3	499,8	525,3
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
7	Ulkomaan rahan määräiset ..	73,9	73,9	73,9	72,8	72,4	72,4
8	Markkamääräiset	31,4	21,5	21,4	14,5	12,7	30,1
9	Rediskontatut vekselit	384,2	405,4	375,9	415,0	414,7	422,8
10	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
11	<i>Muut varat</i>	137,7	121,7	115,2	129,7	131,6	105,8
21	Kotimaiset obligaatiot	74,1	73,5	67,7	82,2	82,5	68,8
13	Shekkitilit	3,9	3,7	3,4	3,0	4,8	3,2
14	Metalliraha	5,0	5,0	4,5	4,9	4,9	4,4
15	Muut saatavat	54,7	39,5	39,6	39,6	39,4	29,4
16	Yhteensä	1 360,5	1 353,9	1 330,8	1 361,2	1 364,0	1 368,6
VASTATTAVA							
17	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	843,9	869,2	854,0	851,4	847,5	859,9
18	<i>Lyhytaikaiset velat</i>	104,3	70,2	64,9	109,9	116,2	92,9
19	Ulkomaiset valuuttatilit	18,9	19,4	19,8	19,1	19,8	18,6
20	Ulkomaiset markkatilit	31,6	31,4	31,4	31,4	31,4	31,2
21	Valtion shekkitili	29,5	0,1	0,1	22,2	60,5	0,5
22	Pankkien shekkitilit	20,5	14,5	9,5	33,1	—	39,1
23	Muut shekkitilit	0,7	1,0	1,0	0,5	1,3	0,6
24	Muut lyhytaikaiset velat	3,1	3,8	3,1	3,6	3,2	2,9
25	<i>Pitkäaikaiset velat</i>	72,2	72,2	72,2	70,7	70,7	70,7
26	Ulkomaiset	71,1	71,1	71,1	69,6	69,6	69,6
27	Kotimaiset	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
28	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	150,1	152,1	149,4	138,8	139,1	153,9
29	<i>Oma pääoma</i>	190,0	190,2	190,3	190,4	190,5	191,2
30	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
31	Vararahasto	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6
32	Käyttämättömät voittovarot ..	—	—	—	—	—	—
33	Tulostilit	16,4	16,6	16,7	16,8	16,9	17,6
34	Yhteensä	1 360,5	1 353,9	1 330,8	1 361,2	1 364,0	1 368,6

Milj. mk

1963								
8/11	15/11	23/11	30/11	7/12	14/12	23/12	31/12	
762,0	756,3	772,1	800,9	795,6	787,0	791,6	817,8	1
134,5	134,5	134,5	134,5	134,5	134,5	134,5	134,5	2
565,4	561,0	577,6	606,6	605,6	596,9	602,0	617,7	3
29,3	28,0	27,7	27,5	26,7	26,8	26,3	26,2	4
32,8	32,8	32,3	32,3	28,8	28,8	28,8	39,4	5
502,8	478,3	480,4	438,1	445,5	478,2	496,0	451,2	6
72,3	71,3	71,3	71,3	68,8	68,8	68,8	68,7	7
30,1	30,9	30,6	31,9	32,0	32,3	35,0	57,2	8
400,4	376,1	378,5	334,9	344,7	377,1	392,2	325,3	9
—	—	—	—	—	—	—	—	10
118,6	120,4	130,8	131,2	149,2	148,4	157,9	138,8	11
82,3	83,8	78,4	80,1	98,8	99,3	86,8	89,5	12
2,8	3,0	3,8	3,2	2,7	1,6	23,6	1,7	13
4,5	4,5	4,5	4,5	4,2	3,9	3,5	3,6	14
29,0	29,1	44,1	43,4	43,5	43,6	44,0	44,0	15
1 383,4	1 355,0	1 383,3	1 370,2	1 390,3	1 413,6	1 445,5	1 407,8	16
882,5	866,2	873,3	904,8	940,1	951,6	982,2	943,7	17
89,5	75,5	99,3	61,3	74,8	85,9	55,9	59,2	18
19,5	19,7	19,5	18,3	19,0	18,9	18,6	18,2	19
33,3	33,8	33,7	33,7	33,6	33,7	33,7	33,6	20
2,6	5,4	26,6	0,8	0,0	0,0	0,1	0,2	21
30,1	12,5	15,8	4,4	18,7	28,2	—	4,3	22
1,0	1,3	0,7	1,0	1,9	3,2	1,8	0,4	23
3,0	2,8	3,0	3,1	1,6	1,9	1,7	2,5	24
70,7	70,7	70,7	70,7	68,1	68,1	68,1	68,0	25
69,6	69,6	69,6	69,6	67,0	67,0	67,0	66,9	26
1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	27
148,9	150,4	147,3	140,1	113,3	113,1	143,9	141,0	28
191,8	192,2	192,7	193,3	194,0	194,9	195,4	195,9	29
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	30
73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	31
—	—	—	—	—	—	—	—	32
18,2	18,6	19,1	19,7	20,4	21,3	21,8	22,3	33
1 383,4	1 355,0	1 383,3	1 370,2	1 390,3	1 413,6	1 445,5	1 407,8	34

2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1960—1963

Milj. mk

Valuuttalaji	1960	1961	1962				1963			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Kulta	91	104	137	137	135	135	135	135	134	135
Vaihdettavat valuuttat	442	403	361	350	362	330	359	311	361	478
Itäryhmä	17	92	106	135	152	101	93	112	99	66
Ei-siirrettävät										
EMA-valuutat ...	32	14	15	3	5	4	3	5	} 54	55
Muut	63	65	59	60	53	51	54	52		
Yhteensä	645	678	678	685	707	621	644	615	648	734

3. Tulostase vuosina 1958—1963

Milj. mk

	1958	1959	1960	1961	1962	1963
TUOTOT						
Korot kotimaisesta lainausliikkeestä	11,5	5,6	8,6	9,5	21,5	18,1
Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ...	4,8	10,4	13,0	13,4	7,4	7,3
Korot obligaatioista	3,2	3,3	4,3	4,7	2,9	3,1
Provisiot	1,6	1,5	1,3	1,3	1,2	1,7
Agiot	2,9	2,6	2,4	2,4	2,5	1,9
Muut tuotot	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6
Yhteensä	24,8	24,5	30,9	32,7	37,0	33,7
KULUT						
Palkat ja palkkiot	4,0	4,1	4,3	4,6	5,2	5,6
Eläkkeet ja avustukset	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Perhe-eläkkeet	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Pankkivaltuusmiesten palkkiot ja kulut ..	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haarakonttorien valvojain palkkiot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lapsilisä- ja kansaneläkemaksuosuudet ..	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Korot kassavarantotileistä	—	—	—	0,5	2,5	—
Setelien valmistus	1,6	2,0	2,3	2,3	2,8	2,3
Muut kulut	1,0	1,0	1,3	1,5	1,5	2,0
Poistot	1,2	4,2	6,0	2,7	0,9	0,5
Kulut yhteensä	8,5	12,0	14,6	12,3	13,8	11,4
Pankin voitto	16,3	12,5	16,3	20,4	23,2	22,3
Yhteensä	24,8	24,5	30,9	32,7	37,0	33,7

4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1948—1963

Prosenttia

Päivästä	Pankkivaltuusmiesten määräämät diskonttokoron rajat		Käytännössä veloitettu diskonttokorko		Rediskonttokorko ¹
	Alaraja	Yläraja	3 kuukauden tavaravekselit	3 kuukauden finanssivekselit	
6. II 1948	7 1/4	8 1/4	7 1/4	8 1/4	7 1/4
1. II 1949	6 3/4	7 3/4	6 3/4	7 3/4	6 3/4
1. VII 1949	5 3/4	6 3/4	5 3/4	6 3/4	5 3/4
3. XI 1950	7 3/4	8 3/4	7 3/4	8 3/4	7 3/4
16. XII 1951	5 3/4	6 3/4	5 3/4	6 3/4	5 3/4
1. XII 1954	5	7 1/2	5 3/4—6	6 1/2—7 1/2	»
19. IV 1956	6 1/2	8	6 1/2—7 1/2	7 1/4—8	6 1/2
8. XI 1956	»	»	7 1/2	8	7 1/5
1. X 1958	»	»	»	»	7 1/4
7. I 1959	»	»	7	7 1/2	»
1. III 1959	6	7 1/2	»	»	»
1. IV 1959	»	»	6 3/4	7	6 3/4
30. III 1962	7	8 1/2	»	»	8
2. IV 1962	»	»	7 3/4	8	»
28. IV 1962	6	7 1/2	6 3/4	7	7

¹ Rediskonttokorko oli 30. IX 1958 asti sidottu siihen korkoon, jolla os. rahalaitos oli vekselin diskontannut. Taulukossa on tältä ajanjaksolta ilmoitettu rediskonttauksista kulloinkin käytännössä veloitettu alin korko. 1. X 1958 lukien rediskonttokorko on ollut kiinteä ja alkuperäisestä diskonttokorosta riippumaton. — Tämän peruskoron lisäksi Suomen Pankki perii rahalaitoksilta lisäkorkoa näiden velan ylittäessä määrättyt rajat (ks. tekstiä).

5. Liikkeessä oleva setelistö keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1956—1963

Milj. mk

Kuukausi	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963
I	516,8	545,9	540,5	585,8	627,9	696,6	756,6	807,8
II	522,9	566,5	551,5	592,0	630,7	707,7	763,3	781,9
III	544,1	549,4	553,5	601,3	628,3	714,2	760,6	835,5
IV	536,3	551,4	555,8	595,2	659,6	730,4	796,4	815,1
V	565,9	547,3	579,8	627,5	666,6	746,8	800,3	831,9
VI	571,3	553,1	582,2	617,9	679,6	759,4	830,6	873,6
VII	584,2	537,0	569,4	610,5	679,1	755,8	813,0	845,1
VIII	588,9	524,4	581,6	622,3	678,8	748,8	813,9	843,9
IX	575,7	544,3	574,8	612,6	683,2	753,0	809,9	848,0
X	572,6	530,3	574,3	623,2	700,6	758,2	795,7	853,2
XI	578,2	550,6	599,5	646,1	704,8	768,7	812,4	881,7
XII	596,7	591,9	629,7	675,2	729,1	821,7	842,8	954,4
Keskimäärä	562,8	549,3	574,4	617,5	672,4	746,8	799,6	847,7

6. Setelinanto vuosina 1954—1963

Päivä	Setelinnanto-olkeus			Käytetty setelinnanto-olkeus				Setelin- anto- vara
	Ensi- sijainen kate	Tois- sijainen kate (yläraja 500 mmk ¹)	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Lyhyt- aikaiset velat	Shekki- luotoista nosta- matta	Yhteensä	
31. XII								
1954 ^a	375,5	471,4	846,9	479,0	290,6	10,1	779,7	67,2
1955	383,1	580,0	963,1	558,8	200,6	4,9	764,3	198,8
1956	323,0	580,0	903,0	607,3	247,3	3,2	857,8	45,2
1957	413,4	580,0	993,4	606,4	205,8	6,2	818,4	175,0
1958	606,4	470,5	1 076,9	650,8	180,5	8,1	839,4	237,5
1959	766,9	270,2	1 037,1	694,4	178,1	9,3	881,8	155,3
1960	753,1	419,9	1 173,0	727,4	166,8	9,8	904,0	269,0
1961	779,0	472,2	1 251,2	837,1	73,2	8,9	919,2	332,0
1962	705,4	500,0	1 205,4	774,4	112,6	4,3	891,3	314,1
1963	817,8	451,2	1 269,0	943,7	59,2	5,8	1 008,7	260,3
1963								
8. I	716,0	487,4	1 203,4	879,6	106,6	6,3	992,5	210,9
15.	710,1	481,7	1 191,8	798,6	107,1	5,7	911,4	280,4
23.	722,4	483,2	1 205,6	765,5	156,0	6,8	928,3	277,3
31.	727,2	500,0	1 227,2	787,5	201,2	7,2	995,9	231,3
8. II	721,6	455,9	1 177,5	780,8	120,0	7,0	907,8	269,7
15.	716,1	401,9	1 118,0	776,2	61,8	6,5	844,5	273,5
23.	730,8	433,7	1 164,5	776,0	113,9	6,7	896,6	267,9
28.	726,7	437,1	1 163,8	794,4	92,4	6,3	893,1	270,7
8. III	720,0	432,3	1 152,3	814,7	130,8	5,4	950,9	201,4
15.	722,6	428,2	1 150,8	828,7	124,4	4,9	958,0	192,8
23.	743,2	454,9	1 198,1	831,7	125,5	4,9	962,1	236,0
30.	734,9	435,0	1 169,9	866,7	56,3	4,2	927,2	242,7
8. IV	730,5	373,8	1 104,3	820,9	65,5	5,6	892,0	212,3
11.	731,2	381,0	1 112,2	837,2	82,0	5,2	924,4	187,8
23.	736,4	415,7	1 152,1	791,4	115,5	3,7	910,6	241,5
30.	722,8	432,0	1 154,8	811,0	92,7	3,8	907,5	247,3
8. V	712,0	450,2	1 162,2	823,4	78,0	4,0	905,4	256,8
15.	713,6	407,5	1 121,1	816,9	106,4	4,2	927,5	193,6
22.	704,0	500,0	1 204,0	840,8	173,4	4,1	1 018,3	185,7
31.	696,8	466,6	1 163,4	846,5	106,1	4,6	957,2	206,2
8. VI	696,3	430,6	1 126,9	845,0	71,8	4,8	921,6	205,3
15.	690,7	446,3	1 137,0	844,0	84,4	5,4	933,8	203,2
20.	701,4	493,6	1 195,0	908,1	82,4	4,3	994,8	200,2
29.	698,4	500,0	1 198,4	897,1	69,9	4,0	971,0	227,4

Milj. mk

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- anto- vara
	Ensi- sijainen kate	Tois- sijainen kate (yläraja 500 mmk ¹)	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Lyhyt- aikaiset velat	Shekki- luotoista nostat- matta	Yhteensä	
1963								
8. VII	687,5	500,0	1 187,5	864,2	99,9	4,8	968,9	218,6
15.	673,9	500,0	1 173,9	845,4	76,7	4,8	926,9	247,0
23.	691,3	500,0	1 191,3	836,2	137,2	4,4	977,8	213,5
31.	706,0	500,0	1 206,0	834,5	91,9	4,8	931,2	274,8
8. VIII	738,4	450,4	1 188,8	851,3	78,8	5,1	935,2	253,6
15.	742,7	436,6	1 179,3	834,4	77,8	5,0	917,2	262,1
23.	742,5	457,9	1 200,4	842,2	90,4	5,1	937,7	262,7
31.	740,4	500,0	1 240,4	847,8	129,4	5,5	982,7	257,7
7. IX	750,8	448,8	1 199,6	838,6	87,0	5,5	931,1	268,5
14.	739,4	454,4	1 193,8	840,4	77,3	4,9	922,6	271,2
23.	733,3	489,5	1 222,8	843,9	104,3	4,1	952,3	270,5
30.	731,4	500,0	1 231,4	869,2	70,2	4,3	943,7	287,7
8. X	744,4	471,2	1 215,6	854,0	64,9	4,5	923,4	292,2
15.	729,2	500,0	1 229,2	851,4	109,9	4,9	966,2	263,0
23.	732,6	499,8	1 232,4	847,5	116,2	4,7	968,4	264,0
31.	737,5	500,0	1 237,5	859,9	92,9	4,8	957,6	279,9
8. XI	762,0	500,0	1 262,0	882,5	89,5	5,1	977,1	284,9
15.	756,3	478,3	1 234,6	866,2	75,5	4,9	946,6	288,0
23.	772,1	480,4	1 252,5	873,3	99,3	4,1	976,7	275,8
30.	800,9	438,1	1 239,0	904,8	61,3	4,7	970,8	268,2
7. XII	795,6	445,5	1 241,1	940,1	74,8	5,2	1 020,1	221,0
14.	787,0	478,2	1 265,2	951,6	85,9	6,3	1 043,8	221,4
23.	791,6	496,0	1 287,6	982,2	55,9	5,7	1 043,8	243,8
31.	817,8	451,2	1 269,0	943,7	59,2	5,8	1 008,7	260,3
Keskim.	731,9	462,6	1 194,5	847,7	96,5	5,1	949,3	245,2
Vaihtelu	143,9	126,2	183,3	216,7	145,3	3,5	199,3	106,5

¹ Joulukuun 23 päivästä 1955 joulukuun 31 päivään 1959 yläraja oli 580 miljoonaa markkaa.

² Vuotta 1954 koskevat luvut on laskettu siten, että ne vastaavat vuonna 1955 käytäntöön otettua tase-jaottelua.

7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1956—1963 lopussa

Milj. mk

Rahalaji	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963
Liikkeessä oleva setelistö								
100 mk/10 000 vmk	239,7	236,3	271,2	302,4	328,0	395,3	362,4	488,5
50 » / 5 000 »	200,7	199,6	210,5	218,9	223,5	248,0	226,9	244,9
10 » / 1 000 »	119,8	123,6	124,7	127,3	127,9	140,9	134,4	148,9
5 » / 500 »	24,0	23,9	23,8	24,5	25,4	27,7	26,5	30,6
1 » / 100 »	21,7	21,7	19,3	20,1	21,4	24,0	23,0	29,6
— / 50 »	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
— / 20 »	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
— / 10 »	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
— / 5 »	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Seteleitä yhteensä	607,3	606,4	650,8	694,4	727,4	837,1	774,4	943,7
Liikkeessä olevat metallirahat								
— /1 000 vmk	—	—	—	—	2,0	2,0	1,9	1,8
— / 500 »	2,0	2,2	2,5	2,7	2,9	3,0	2,9	2,8
— / 200 »	2,8	7,0	8,6	7,7	7,4	7,3	5,9	1,8
— / 100 »	2,0	4,7	6,4	5,7	5,1	4,7	3,8	1,1
50 p/ 50 »	6,4	6,3	6,3	6,6	6,9	7,8	7,7	9,7
20 »/ 20 »	5,1	5,3	5,5	5,9	6,6	7,5	7,7	9,1
10 »/ 10 »	3,8	3,8	3,9	4,2	4,3	4,7	4,8	5,3
5 »/ 5 »	3,0	3,2	3,3	3,5	3,7	4,0	3,9	4,2
1 »/ 1 »	3,0	3,2	3,3	3,5	3,7	4,0	4,1	4,3
50, 25, 10, 5, 1 vp	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Metallirahoja yhteensä	28,6	36,2	40,3	40,3	43,1	45,5	43,2	40,6

8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1960—1963

Milj. mk

Setelilaji	Setelinvalmistus				Setelinpoltto			
	1960	1961	1962	1963	1960	1961	1962	1963
100 mk/10 000 vmk	298,0	304,0	158,0	881,0	162,1	253,6	284,5	536,0
50 » / 5 000 »	236,5	268,5	167,5	565,5	180,5	235,0	216,6	448,8
10 » / 1 000 »	299,0	274,0	114,0	387,0	256,8	205,5	279,1	304,9
5 » / 500 »	73,0	73,0	29,5	73,0	64,0	47,6	52,9	80,9
1 » / 100 »	85,1	94,6	72,7	119,4	78,0	84,7	81,6	100,2
— / 50 »	—	—	—	—	0,0	0,0	0,0	0,0
— / 20 »	—	—	—	—	0,0	0,0	0,0	0,1
— / 10 »	—	—	—	—	0,0	0,0	0,0	0,0
— / 5 »	—	—	—	—	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	991,6	1 014,1	541,7	2 025,9	741,4	826,4	914,7	1 470,9
1 000 kpl	137 310	145 010	94 930	192 840	121 788	122 043	127 303	161 339

9. Setelit ja metallirahat vuonna 1963

Milj. mk

Rahalaji	Vastuu- summa 31. XII 1962	Valmis- tettu 1963	Hävitetty 1963	Vastuu- summa 31. XII 1963	Suomen Pankissa 31. XII 1963	Liikkeessä 31. XII 1963
Setelit						
Uudet						
100 mk	—	881,0	63,8	817,2	343,0	474,2
50 »	—	565,5	60,5	505,0	265,5	239,5
10 »	—	387,0	111,4	275,6	130,3	145,3
5 »	—	73,0	31,8	41,2	11,8	29,4
1 »	—	119,4	69,3	50,1	23,0	27,1
Yhteensä	—	2 025,9	336,8	1 689,1	773,6	915,5
1 000 kpl	—	192 840	88 666	104 174	47 171	57 003
Vanhat						
10 000 vmk	486,7	—	472,2	14,5	0,2	14,3
5 000 »	393,8	—	388,3	5,5	0,1	5,4
1 000 »	197,2	—	193,5	3,7	0,1	3,6
500 »	50,3	—	49,1	1,2	0,0	1,2
100 »	33,4	—	30,9	2,5	0,0	2,5
50, 20, 10, 5 vmk	1,3	—	0,1	1,2	0,0	1,2
Yhteensä	1 162,7	—	1 134,1	28,6	0,4	28,2
1 000 kpl	85 433	—	72 673	12 760	58	12 702
Kaikkiaan	1 162,7	2 025,9	1 470,9	1 717,7	774,0	943,7
1 000 kpl	85 433	192 840	161 339	116 934	47 229	69 705
Metallirahat						
Uudet						
50 p	—	8,7	—	8,7	0,7	8,0
20 »	—	8,0	—	8,0	1,0	7,0
10 »	—	3,8	—	3,8	0,3	3,5
5 »	—	3,0	—	3,0	0,8	2,2
1 »	—	1,7	—	1,7	0,4	1,3
Yhteensä	—	25,2	—	25,2	3,2	22,0
Vanhat						
1 000 vmk	2,0	—	0,2	1,8	0,0	1,8
500 »	3,0	—	0,1	2,9	0,1	2,8
200 »	7,1	—	5,2	1,9	0,1	1,8
100 »	6,5	—	5,3	1,2	0,1	1,1
50 »	8,2	—	6,5	1,7	0,0	1,7
20 »	8,1	—	6,0	2,1	0,0	2,1
10 »	4,9	—	3,1	1,8	0,0	1,8
5 »	4,2	—	2,1	2,1	0,1	2,0
1 »	4,3	—	1,3	3,0	0,0	3,0
50, 25, 10, 5, 1 vp	0,5	—	—	0,5	0,0	0,5
Yhteensä	48,8	—	29,8	19,0	0,4	18,6
Kaikkiaan	48,8	25,2	29,8	44,2	3,6	40,6

10. Vaihto eri tileillä vuonna 1963

Milj. mk

Tili	Saldo 31. XII 1962 + debet — kredit	Vaihto v. 1963		Saldo 31. XII 1963 + debet — kredit
		+ debet	— kredit	
Kassatilit	+ 394	28 935	28 551	+ 778
Kulta	+ 135	35	35	+ 135
Ulkomaiset valuuttatilit	+ 485	1 588	1 473	+ 600
Diskontatut vekselit	+ 133	441	422	+ 152
Rediskontatut vekselit	+ 401	2 760	2 836	+ 325
Obligaatiot	+ 85	533	489	+ 129
Eri tilit	+ 40	934	933	+ 41
Setelivastuutilit	— 1 163	1 471	2 026	— 1 718
Ulkomaiset markkatilit	— 36	33	31	— 34
Valtion shekkitili	— 5	7 811	7 806	— 0
Muut shekkitilit	— 46	21 349	21 306	— 3
Pitkäaikaiset velat	— 80	12	—	— 68
Arvonjärjestelytilit ja oma pääoma	— 343	40	34	— 337
Kaikkiaan	± 1 673	65 942	65 942	± 2 160

11. Kotimainen clearing-liike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tilisiirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1960—1963

1 000 kpl

Milj. mk

Kuukausi ja vuosi	Pääkonttori		Haarakonttorit		Yhteensä	
	Luku	Määrä	Luku	Määrä	Luku	Määrä
1963						
I	446	537,0	160	445,2	606	982,2
II	412	1 333,7	158	412,0	570	1 745,7
III	309	1 114,7	154	473,6	463	1 588,3
IV	488	1 533,2	182	444,4	670	1 977,6
V	492	1 709,0	189	474,2	681	2 183,2
VI	443	1 572,8	171	466,5	614	2 039,3
VII	449	1 635,8	184	474,8	633	2 110,6
VIII	420	1 486,2	175	433,4	595	1 919,6
IX	437	1 505,3	183	456,5	620	1 961,8
X	510	1 706,3	205	487,2	715	2 193,5
XI	484	1 599,7	195	456,7	679	2 056,4
XII	514	1 731,1	194	486,9	708	2 218,0
Yhteensä	5 404	17 464,8	2 150	5 511,4	7 554	22 976,2
1962	4 982	16 433,8	1 891	5 071,3	6 873	21 505,1
1961	4 464	15 411,0	1 691	4 480,2	6 155	19 891,2
1960	3 897	13 622,6	1 453	3 897,5	5 350	17 520,1

12. Omat varat vuosien 1951—1963 lopussa

Milj. mk

Vuosi	Kantarahasto	Vararahasto	Käyttämättömät voittovarot	Yhteensä
1951	50,0	15,3	14,2	79,5
1952	50,0	22,4	12,1	84,5
1953	50,0	28,5	16,7	95,2
1954	50,0	36,8	15,6	102,4
1955	100,0	—	16,1	116,1
1956	100,0	8,1	20,5	128,6
1957	100,0	18,4	21,7	140,1
1958	100,0	29,2	16,3	145,5
1959	100,0	37,4	12,5	149,9
1960	100,0	43,6	16,3	159,9
1961	100,0	51,8	20,4	172,2
1962	100,0	62,0	23,2	185,2
1963	100,0	73,6	22,3	195,9

13. Voittovarojen käyttö vuosina 1951—1963

Milj. mk

Vuosi	Käytettävissä olevia voittovaroja vuoden alussa	Siitä:			Vuoden voitto
		Siirretty vararahastoon	Siirretty eduskunnan käytettäväksi	Käyttämättä vuoden lopussa	
1951	10,0	5,0	5,0	—	14,2
1952	14,2	7,1	7,1	—	12,1
1953	12,1	6,1	6,0	—	16,7
1954	16,7	8,3	8,0	0,4	15,2
1955	15,6	8,0	7,6	—	16,1
1956	16,1	8,1	8,0	—	20,5
1957	20,5	10,3	10,2	—	21,7
1958	21,7	10,8	10,9	—	16,3
1959	16,3	8,2	8,1	—	12,5
1960	12,5	6,2	6,3	—	16,3
1961	16,3	8,2	8,1	—	20,4
1962	20,4	10,2	10,2	—	23,2
1963	23,2	11,6	11,6	—	22,3

14. Parikurssit ja avista-myyntikurssit¹ vuonna 1963

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
Parikurssi	3,20	2,96	8,96	61,86	44,80	46,33	80,00	88,40
Myyntikurssi								
2. I	3,223	2,994	9,035	62,30	45,12	46,75	80,80	89,61
3.	3,223	2,994	9,035	62,30	45,12	46,75	80,70	89,61
4.	3,223	2,994	9,035	62,30	45,12	46,75	80,64	89,61
7.	3,223	2,994	9,035	62,30	45,12	46,75	80,58	89,61
8.	3,223	2,994	9,040	62,25	45,12	46,70	80,48	89,54
9.	3,223	2,994	9,045	62,30	45,12	46,70	80,48	89,54
10.	3,223	2,994	9,045	62,25	45,16	46,70	80,48	89,61
11.	3,223	2,994	9,045	62,25	45,16	46,74	80,55	89,61
14.	3,223	2,994	9,045	62,25	45,16	46,74	80,49	89,54
18.	3,223	2,994	9,045	62,25	45,16	46,74	80,49	89,54
22.	3,223	2,994	9,045	62,30	45,16	46,74	80,49	89,54
23.	3,223	2,994	9,045	62,35	45,16	46,74	80,56	89,54
29.	3,223	2,994	9,045	62,35	45,16	46,74	80,56	89,54
30.	3,223	2,994	9,040	62,35	45,16	46,74	80,56	89,54
4. II	3,223	2,994	9,040	62,30	45,16	46,70	80,56	89,54
7.	3,223	2,994	9,040	62,25	45,16	46,70	80,56	89,54
8.	3,223	2,994	9,040	62,25	45,16	46,70	80,56	89,61
15.	3,223	2,994	9,040	62,25	45,16	46,70	80,56	89,61
20.	3,223	2,994	9,040	62,25	45,16	46,70	80,62	89,61
22.	3,223	2,994	9,040	62,25	45,16	46,75	80,62	89,61
26.	3,223	2,994	9,040	62,20	45,16	46,75	80,62	89,54
27.	3,223	2,994	9,040	62,15	45,16	46,75	80,62	89,54
4. III	3,223	2,994	9,035	62,15	45,16	46,75	80,62	89,54
7.	3,223	2,994	9,030	62,15	45,11	46,75	80,62	89,54
11.	3,223	2,994	9,030	62,15	45,11	46,75	80,62	89,54
12.	3,223	2,994	9,025	62,15	45,11	46,75	80,62	89,64
13.	3,223	2,994	9,025	62,15	45,11	46,75	80,68	89,64
14.	3,223	2,994	9,030	62,15	45,11	46,75	80,68	89,64
15.	3,223	2,994	9,030	62,15	45,11	46,75	80,74	89,76
18.	3,223	2,994	9,025	62,15	45,11	46,75	80,74	89,76
19.	3,223	2,994	9,025	62,15	45,11	46,75	80,80	89,76
20.	3,223	2,994	9,030	62,15	45,11	46,75	80,74	89,76
26.	3,223	2,994	9,030	62,10	45,11	46,75	80,74	89,76
27.	3,223	2,994	9,030	62,10	45,11	46,75	80,68	89,69
1. IV	3,223	2,994	9,030	62,10	45,15	46,75	80,74	89,76
8.	3,223	2,992	9,030	62,10	45,15	46,70	80,74	89,76
24.	3,223	2,992	9,030	62,10	45,15	46,70	80,80	89,76
26.	3,223	2,992	9,030	62,10	45,15	46,75	80,80	89,76

¹ Kurssit niinä päivinä, joina jokin kurssi on muuttunut.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	100 Tšekko-slovakian kruunua	Päivä
6,40	73,18	64,82	0,5120	12,31	11,13	7,44	5,33	44,44	Parikurssi
6,480	74,72	65,80	0,5193	12,48	11,27	7,49	5,42	44,58	Myyntikurssi
6,480	74,72	65,80	0,5193	12,48	11,27	7,49	5,42	44,58	2. I
6,480	74,65	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	3.
6,480	74,65	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	4.
6,480	74,55	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	7.
6,480	74,55	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	8.
6,480	74,55	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	9.
6,480	74,55	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	10.
6,475	74,55	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	11.
6,475	74,49	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	14.
6,475	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	18.
6,480	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	22.
6,480	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	23.
6,480	74,62	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	29.
6,480	74,62	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	30.
6,480	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	4. II
6,480	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	7.
6,480	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	8.
6,480	74,62	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	15.
6,475	74,62	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	20.
6,475	74,62	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	22.
6,475	74,62	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	26.
6,475	74,62	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	27.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	4. III
6,465	74,44	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	7.
6,470	74,44	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	11.
6,470	74,44	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	12.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	13.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	14.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	15.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	18.
6,470	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	19.
6,460	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	20.
6,460	74,56	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	26.
6,465	74,50	65,80	0,5193	12,49	11,26	7,49	5,42	44,58	27.
6,475	74,50	65,80	0,5193	12,49	11,26	7,49	5,42	44,58	1. IV
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	8.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	24.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	26.

14. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1963

Päivä	I USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
3. V	3,223	2,992	9,030	62,10	45,15	46,75	80,86	89,76
6.	3,223	2,992	9,025	62,10	45,15	46,75	80,86	89,76
7.	3,223	2,992	9,025	62,15	45,15	46,70	80,86	89,76
13.	3,223	2,992	9,025	62,15	45,15	46,70	80,86	89,69
14.	3,223	2,992	9,025	62,15	45,15	46,70	80,86	89,69
15.	3,223	2,992	9,025	62,10	45,10	46,65	80,86	89,69
17.	3,223	2,992	9,025	62,10	45,10	46,65	80,97	89,69
21.	3,223	2,992	9,025	62,15	45,10	46,65	80,97	89,69
27.	3,223	2,992	9,025	62,15	45,10	46,69	80,97	89,69
28.	3,223	2,992	9,025	62,15	45,10	46,69	80,97	89,69
29.	3,223	2,992	9,030	62,15	45,14	46,69	80,97	89,69
30.	3,223	2,992	9,030	62,15	45,14	46,69	80,97	89,69
31.	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,69	80,97	89,69
4. VI	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,69	80,97	89,69
6.	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,69	80,97	89,62
10.	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,69	80,97	89,62
12.	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,69	80,97	89,55
14.	3,223	2,992	9,030	62,25	45,14	46,73	80,97	89,62
19.	3,223	2,992	9,030	62,25	45,14	46,73	81,03	89,62
24.	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,73	81,03	89,62
27.	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,77	80,97	89,55
28.	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,77	80,97	89,55
1. VII	3,223	2,992	9,030	62,25	45,14	46,77	80,97	89,55
2.	3,223	2,992	9,030	62,25	45,14	46,77	80,97	89,55
3.	3,223	2,992	9,030	62,25	45,14	46,77	80,97	89,48
8.	3,223	2,992	9,030	62,20	45,14	46,73	80,97	89,48
11.	3,223	2,988	9,030	62,25	45,14	46,73	80,97	89,55
22.	3,223	2,985	9,030	62,25	45,14	46,73	80,97	89,55
23.	3,223	2,985	9,030	62,25	45,14	46,73	80,97	89,55
25.	3,223	2,985	9,030	62,25	45,14	46,73	80,91	89,55
26.	3,223	2,985	9,030	62,25	45,14	46,73	80,91	89,48
30.	3,223	2,985	9,030	62,20	45,14	46,73	80,91	89,41
6.VIII	3,223	2,985	9,030	62,15	45,14	46,73	80,91	89,41
7.	3,223	2,985	9,030	62,10	45,14	46,69	80,91	89,41
9.	3,223	2,975	9,030	62,10	45,14	46,69	80,91	89,41
13.	3,223	2,975	9,030	62,15	45,14	46,69	80,91	89,41
14.	3,223	2,975	9,030	62,15	45,14	46,69	80,97	89,41
15.	3,223	2,975	9,030	62,15	45,10	46,65	80,97	89,41
16.	3,223	2,975	9,030	62,15	45,10	46,65	80,97	89,41
20.	3,223	2,975	9,025	62,15	45,10	46,65	80,97	89,34
28.	3,223	2,975	9,025	62,15	45,10	46,69	81,03	89,34

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkää	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetää	100 Tšekko- slovakian kruunua	Päivä
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	3. V
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	6.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	7.
6,470	74,50	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	13.
6,470	74,59	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	14.
6,465	74,59	65,80	0,5193	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	15.
6,465	74,59	65,80	0,5193	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	17.
6,465	74,67	65,80	0,5193	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	21.
6,465	74,67	65,80	0,5189	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	27.
6,465	74,61	65,80	0,5189	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	28.
6,465	74,61	65,80	0,5189	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	29.
6,465	74,67	65,80	0,5189	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	30.
6,465	74,67	65,80	0,5193	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	31.
6,465	74,67	65,80	0,5193	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	4. VI
6,465	74,67	65,80	0,5189	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	6.
6,460	74,60	65,80	0,5185	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	10.
6,460	74,60	65,80	0,5185	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	12.
6,460	74,60	65,80	0,5185	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	13.
6,460	74,60	65,80	0,5185	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	19.
6,460	74,60	65,80	0,5189	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	24.
6,460	74,54	65,80	0,5189	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	27.
6,460	74,48	65,80	0,5185	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	28.
6,460	74,48	65,80	0,5185	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	1. VII
6,460	74,54	65,80	0,5189	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	2.
6,460	74,54	65,80	0,5189	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	3.
6,460	74,54	65,80	0,5185	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	8.
6,460	74,54	65,80	0,5185	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	11.
6,460	74,54	65,80	0,5185	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	22.
6,465	74,60	65,80	0,5189	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	23.
6,465	74,60	65,80	0,5192	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	25.
6,465	74,66	65,80	0,5192	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	26.
6,465	74,66	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	30.
6,465	74,66	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	6. VIII
6,465	74,66	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	7.
6,465	74,66	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	9.
6,465	74,66	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	13.
6,465	74,66	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	14.
6,465	74,66	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	15.
6,465	74,72	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	16.
6,465	74,72	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	20.
6,465	74,72	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	28.

14. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1963

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
4. IX	3,223	2,975	9,025	62,15	45,10	46,69	80,97	89,27
5.	3,223	2,975	9,020	62,10	45,05	46,69	80,97	89,20
6.	3,223	2,975	9,020	62,10	45,05	46,69	80,97	89,27
12.	3,223	2,975	9,020	62,10	45,05	46,73	80,97	89,40
13.	3,223	2,984	9,020	62,10	45,05	46,73	81,03	89,47
20.	3,223	2,984	9,020	62,15	45,05	46,73	81,03	89,47
23.	3,223	2,984	9,020	62,15	45,05	46,73	81,03	89,40
24.	3,223	2,987	9,020	62,20	45,05	46,73	81,03	89,40
25.	3,223	2,987	9,020	62,20	45,05	46,73	81,03	89,47
27.	3,223	2,995	9,020	62,20	45,05	46,73	80,97	89,47
1. X	3,223	2,995	9,020	62,15	45,05	46,73	81,03	89,40
2.	3,223	2,989	9,020	62,10	45,05	46,73	81,03	89,47
4.	3,223	2,989	9,020	62,10	45,05	46,73	81,03	89,54
14.	3,223	2,989	9,020	62,10	45,05	46,69	81,03	89,47
21.	3,223	2,989	9,020	62,10	45,05	46,69	81,03	89,47
28.	3,223	2,989	9,020	62,10	45,05	46,69	81,03	89,40
1. XI	3,223	2,989	9,020	62,10	45,05	46,69	81,03	89,47
5.	3,223	2,991	9,020	62,10	45,05	46,69	81,09	89,47
6.	3,223	2,991	9,020	62,10	45,05	46,65	81,09	89,47
7.	3,223	2,991	9,020	62,10	45,05	46,65	81,09	89,47
13.	3,223	2,991	9,015	62,05	45,05	46,65	81,09	89,47
14.	3,223	2,991	9,015	62,10	45,05	46,65	81,09	89,47
20.	3,221	2,991	9,015	62,10	45,05	46,69	81,09	89,47
22.	3,221	2,991	9,015	62,10	45,05	46,69	81,09	89,54
28.	3,221	2,991	9,015	62,05	45,05	46,69	81,09	89,47
3. XII	3,221	2,991	9,010	62,05	45,01	46,69	81,09	89,47
4.	3,221	2,991	9,010	62,05	45,01	46,69	81,09	89,40
11.	3,221	2,986	9,010	62,05	45,01	46,69	81,09	89,40
12.	3,221	2,986	9,010	62,05	45,01	46,69	81,09	89,47
16.	3,221	2,986	9,010	62,05	45,01	46,69	81,09	89,47
31.	3,221	2,982	9,010	62,05	45,01	46,69	81,09	89,47

Clearingdollari noteerattiin kurssiin 3,21 mk. Dollariin perustuivat clearingsopimukset seuraavien maiden kanssa: Bulgaria, Itä-Saksa, Kolumbia, Kreikka, Puola, Turkki ja Unkari. Kiinan, Neuvostoliiton ja Romanian sopimukset perustuivat ruplaan, kurssiin 3,5867 ruplalta.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	100 Tšekkoslovakian kruunua	Päivä
6,465	74,72	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	4. IX
6,460	74,72	65,80	0,5192	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	5.
6,460	74,72	65,80	0,5192	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	6.
6,460	74,72	65,80	0,5188	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	12.
6,460	74,72	65,80	0,5184	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	13.
6,460	74,72	65,80	0,5184	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	20.
6,460	74,72	65,80	0,5184	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	23.
6,460	74,72	65,80	0,5180	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	24.
6,460	74,72	65,80	0,5180	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	25.
6,460	74,72	65,80	0,5180	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	27.
6,460	74,72	65,80	0,5180	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	1. X
6,460	74,72	65,80	0,5180	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	2.
6,460	74,72	65,80	0,5180	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	4.
6,455	74,72	65,80	0,5176	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	14.
6,455	74,72	65,80	0,5180	12,48	11,24	7,49	5,42	44,58	21.
6,460	74,72	65,80	0,5180	12,48	11,24	7,49	5,42	44,58	28.
6,460	74,72	65,80	0,5180	12,48	11,24	7,49	5,42	44,58	1. XI
6,465	74,72	65,80	0,5180	12,47	11,24	7,49	5,42	44,58	5.
6,465	74,72	65,80	0,5180	12,47	11,25	7,49	5,42	44,58	6.
6,470	74,72	65,80	0,5180	12,47	11,25	7,49	5,42	44,58	7.
6,465	74,66	65,80	0,5180	12,47	11,25	7,49	5,42	44,58	13.
6,465	74,66	65,80	0,5180	12,47	11,25	7,49	5,42	44,58	14.
6,465	74,66	65,80	0,5180	12,47	11,25	7,49	5,42	44,58	20.
6,465	74,66	65,75	0,5180	12,46	11,24	7,49	5,42	44,58	22.
6,465	74,66	65,75	0,5180	12,46	11,24	7,49	5,42	44,58	28.
6,465	74,66	65,75	0,5180	12,47	11,24	7,49	5,42	44,58	3. XII
6,465	74,66	65,75	0,5180	12,47	11,24	7,49	5,42	44,58	4.
6,465	74,66	65,75	0,5176	12,47	11,24	7,49	5,42	44,58	11.
6,465	74,66	65,75	0,5176	12,47	11,24	7,49	5,42	44,58	12.
6,470	74,66	65,75	0,5176	12,48	11,24	7,49	5,42	44,58	16.
6,470	74,66	65,75	0,5176	12,48	11,24	7,49	5,42	44,58	31.

15. Avista-myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina

Kuu- kausi	I USAn dollari	I Kanadan dollari	I Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florintia
1961								
I	3,2058	3,2265	8,9964	61,99	44,90	46,50	76,82	85,00
II	3,2122	3,2444	8,9988	62,16	44,94	46,50	77,01	84,88
III	3,2125	3,2578	8,9888	62,19	44,95	46,50	80,47	88,57
IV	3,2133	3,2500	8,9938	62,22	44,97	46,51	80,98	89,44
V	3,2148	3,2540	8,9821	62,31	44,90	46,42	80,97	89,48
VI	3,2178	3,2157	8,9779	62,35	44,91	46,45	81,01	89,56
VII	3,2212	3,1181	8,9758	62,35	44,93	46,47	80,96	89,66
VIII	3,2150	3,1130	9,0104	62,33	45,03	46,58	80,58	89,36
IX	3,2145	3,1178	9,0371	62,16	45,13	46,66	80,46	89,00
X	3,2145	3,1198	9,0496	62,24	45,17	46,69	80,45	89,14
XI	3,2153	3,1100	9,0502	62,22	45,18	46,70	80,40	89,30
XII	3,2189	3,0850	9,0430	62,29	45,20	46,81	80,51	89,41
1962								
I	3,2196	3,0809	9,0496	62,30	45,17	46,80	80,61	89,33
II	3,2173	3,0710	9,0538	62,37	45,16	46,73	80,51	88,91
III	3,2176	3,0682	9,0570	62,44	45,18	46,77	80,49	89,11
IV	3,2190	3,0661	9,0589	62,54	45,20	46,74	80,54	89,42
V	3,2196	2,9747	9,0554	62,57	45,16	46,68	80,56	89,60
VI	3,2210	2,9638	9,0469	62,63	45,15	46,75	80,69	89,61
VII	3,2210	2,9811	9,0419	62,61	45,12	46,68	80,84	89,65
VIII	3,2230	2,9898	9,0374	62,65	45,12	46,61	80,68	89,45
IX	3,2230	2,9922	9,0284	62,57	45,08	46,58	80,62	89,48
X	3,2230	2,9953	9,0311	62,58	45,08	46,58	80,53	89,51
XI	3,2230	2,9960	9,0316	62,45	45,09	46,60	80,45	89,48
XII	3,2230	2,9959	9,0350	62,19	45,12	46,72	80,72	89,58
1963								
I	3,223	2,994	9,043	62,29	45,15	46,74	80,55	89,56
II	3,223	2,994	9,040	62,25	45,16	46,72	80,58	89,58
III	3,223	2,994	9,031	62,14	45,12	46,75	80,68	89,66
IV	3,223	2,993	9,030	62,10	45,15	46,72	80,76	89,76
V	3,223	2,992	9,026	62,13	45,13	46,69	80,91	89,72
VI	3,223	2,992	9,030	62,22	45,14	46,72	80,98	89,62
VII	3,223	2,988	9,030	62,24	45,14	46,74	80,96	89,51
VIII	3,223	2,978	9,028	62,15	45,12	46,68	80,95	89,38
IX	3,223	2,982	9,021	62,14	45,06	46,72	81,00	89,39
X	3,223	2,989	9,020	62,10	45,05	46,71	81,03	89,48
XI	3,222	2,991	9,017	62,09	45,05	46,67	81,09	89,48
XII	3,221	2,987	9,010	62,05	45,05	46,69	81,09	89,45

1961—1963

mk

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	100 Tšekko-slovakian kruunua	Kuu- kausi
									1961
6,4400	74,44	65,39	0,5161	12,32	11,20	8,43	—	44,58	I
6,4369	74,40	65,56	0,5168	12,34	11,21	8,43	—	44,58	II
6,4444	74,39	65,57	0,5168	12,35	11,22	8,45	—	44,58	III
6,4298	74,35	65,58	0,5174	12,34	11,23	8,45	5,47	44,58	IV
6,4256	74,27	65,61	0,5180	12,33	11,20	8,45	5,46	44,58	V
6,4427	74,49	65,67	0,5185	12,38	11,21	8,45	5,42	44,58	VI
6,4712	74,65	65,72	0,5190	12,47	11,20	8,45	5,42	44,58	VII
6,4600	74,47	65,48	0,5183	12,47	11,23	7,56	5,42	44,58	VIII
6,4600	74,49	65,37	0,5181	12,46	11,26	7,49	5,42	44,58	IX
6,4600	74,38	65,41	0,5182	12,45	11,29	7,49	5,42	44,58	X
6,4604	74,37	65,48	0,5184	12,45	11,29	7,49	5,42	44,58	XI
6,4665	74,61	65,68	0,5187	12,47	11,27	7,49	5,42	44,58	XII
									1962
6,4700	74,59	65,71	0,5188	12,47	11,28	7,49	5,42	44,58	I
6,4656	74,39	65,66	0,5184	12,46	11,29	7,49	5,42	44,58	II
6,4650	74,16	65,68	0,5184	12,46	11,29	7,49	5,42	44,58	III
6,4682	74,10	65,71	0,5187	12,48	11,30	7,49	5,42	44,58	IV
6,4710	74,39	65,73	0,5188	12,48	11,30	7,49	5,42	44,58	V
6,4777	74,66	65,75	0,5192	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	VI
6,4800	74,61	65,75	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	VII
6,4819	74,59	65,75	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	VIII
6,4800	74,58	65,79	0,5193	12,49	11,26	7,49	5,42	44,58	IX
6,4785	74,61	65,80	0,5193	12,49	11,26	7,49	5,42	44,58	X
6,4796	74,71	65,80	0,5193	12,48	11,27	7,49	5,42	44,58	XI
6,4778	74,71	65,80	0,5193	12,48	11,27	7,49	5,42	44,58	XII
									1963
6,478	74,58	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	I
6,478	74,60	65,80	0,5193	12,49	11,28	7,49	5,42	44,58	II
6,467	74,51	65,80	0,5193	12,49	11,27	7,49	5,42	44,58	III
6,471	74,50	65,80	0,5193	12,48	11,26	7,49	5,42	44,58	IV
6,467	74,58	65,80	0,5192	12,48	11,25	7,49	5,42	44,58	V
6,461	74,61	65,80	0,5187	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	VI
6,461	74,57	65,80	0,5188	12,50	11,25	7,49	5,42	44,58	VII
6,465	74,69	65,80	0,5192	12,50	11,26	7,49	5,42	44,58	VIII
6,461	74,72	65,80	0,5186	12,49	11,25	7,49	5,42	44,58	IX
6,458	74,72	65,80	0,5179	12,49	11,24	7,49	5,42	44,58	X
6,466	74,68	65,78	0,5180	12,47	11,25	7,49	5,42	44,58	XI
6,468	74,66	65,75	0,5177	12,47	11,24	7,49	5,42	44,58	XII

16. Avista-myyntikurssit vuosina 1951—1963

Vuosi	1 USAn dollari			1 Englannin punta			100 Ruotsin kruunua		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1951	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1952	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1953	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1954	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1955	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1956	2,31	2,31	2,31	6,46	6,44	6,4525	44,79	44,40	44,58
1957	3,21	2,31	2,5731	8,9850	6,44	7,2009	62,10	44,56	49,75
1958	3,21	3,2040	3,2099	8,9850	8,94	8,9667	62,10	61,80	61,92
1959	3,2060	3,2020	3,2028	9,0200	8,96	8,9960	61,97	61,85	61,92
1960	3,2120	3,2020	3,2072	9,0350	8,96	9,0049	62,32	61,85	62,07
1961	3,2220	3,2050	3,2146	9,0550	8,9700	9,0088	62,45	61,95	62,23
1962	3,2230	3,2170	3,2209	9,0600	9,0250	9,0437	62,66	62,05	62,50
1963	3,223	3,221	3,223	9,045	9,010	9,027	62,35	62,05	62,16

Vuosi	100 Tanskan kruunua			100 Norjan kruunua			100 Sveitsin frangia		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1951	33,40	33,30	33,35	32,35	32,31	32,32	53,00	53,00	53,00
1952	33,40	33,40	33,40	32,35	32,35	32,35	53,00	53,00	53,00
1953	33,40	33,40	33,40	32,35	32,35	32,35	53,00	53,00	53,00
1954	33,40	33,40	33,40	32,35	32,35	32,35	53,00	53,00	53,00
1955	33,41	33,40	33,40	32,35	32,28	32,35	53,00	52,75	53,00
1956	33,46	33,27	33,35	32,42	32,20	32,28	52,97	52,63	52,78
1957	46,40	33,31	37,14	45,00	32,27	36,04	73,70	52,77	58,83
1958	46,44	46,28	46,36	44,90	44,78	44,83	73,55	73,15	73,32
1959	46,56	46,42	46,49	45,00	44,84	44,94	74,40	73,68	74,13
1960	46,73	46,39	46,54	45,09	44,80	44,97	74,62	73,80	74,74
1961	46,84	46,38	46,57	45,25	44,90	45,02	74,66	74,18	74,44
1962	46,84	46,58	46,69	45,20	45,08	45,14	74,72	74,02	74,51
1963	46,77	46,65	46,71	46,16	45,01	45,11	74,72	74,44	74,62

Vuosi	100 D-markkaa			100 Ranskan frangia ¹			100 Belgian frangia		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1951	—	—	—	0,66	0,66	0,66	4,62	4,62	4,62
1952	55,00	55,00	55,00	0,66	0,66	0,66	4,62	4,62	4,62
1953	55,00	55,00	55,00	0,66	0,66	0,66	4,62	4,62	4,62
1954	55,00	55,00	55,00	0,66	0,66	0,66	4,62	4,62	4,62
1955	55,10	55,00	55,00	0,66	0,66	0,66	4,6270	4,62	4,62
1956	55,19	55,01	55,11	0,6600	0,6554	0,6574	4,6350	4,6050	4,6269
1957	76,76	55,09	61,37	0,7650	0,5482	0,6779	6,4250	4,5990	5,1359
1958	76,71	76,27	76,55	0,7645	0,6498	0,7625	6,4450	6,4200	6,4325
1959	76,78	76,54	76,64	0,6498	0,6498	0,6498	6,4250	6,3900	6,4112
1960	77,04	76,78	76,91	65,55	65,20	65,41	6,4550	6,4000	6,4337
1961	81,07	76,80	80,06	65,75	65,32	65,54	6,4750	6,4100	6,4501
1962	80,90	80,36	80,60	65,80	65,60	65,74	6,4850	6,4650	6,4747
1963	81,09	80,48	80,88	65,80	65,75	65,79	6,485	6,455	6,467

Vuosi	100 Hollannin floriniä			100 Tšekkoslovakian kruunua			100 Italian liiraa		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1951	60,90	60,90	60,90	4,62	4,62	4,62	—	—	—
1952	60,90	60,90	60,90	4,62	4,62	4,62	—	—	—
1953	60,90	60,90	60,90	32,08	32,08	32,08	—	—	—
1954	60,90	60,90	60,90	32,08	32,08	32,08	—	—	—
1955	60,90	60,80	60,90	32,08	32,08	32,08	—	—	—
1956	60,91	60,49	60,66	32,08	32,08	32,08	—	—	—
1957	84,75	60,56	67,68	44,63	32,08	35,75	0,5135	0,5125	0,5135
1958	84,84	84,43	84,70	44,63	44,63	44,63	0,5155	0,5115	0,5142
1959	85,02	84,75	84,87	44,63	44,58	44,60	0,5165	0,5135	0,5160
1960	85,18	84,82	85,05	44,58	44,58	44,58	0,5176	0,5156	0,5168
1961	89,69	84,70	88,58	44,58	44,58	44,58	0,5192	0,5160	0,5179
1962	89,69	88,86	89,42	44,58	44,58	44,58	0,5193	0,5180	0,5190
1963	89,76	89,20	89,55	44,58	44,58	44,58	0,5193	0,5176	0,5188

¹ Uusi frangi 1 päivästä tammikuuta 1960 lähtien.

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1963 lopussa

ESKOLA, KUSTAA OSKARI, maanviljelijä, *puheenjohtaja*
WIHERHEIMO, TOIVO ANTERO, filosofian maisteri, *varapuheenjohtaja*
AALTONEN, AIMO ANSELM, puolueen puheenjohtaja
KOKKOLA, VEIKKO JOHAN, kaupunginkamreeri
KINNUNEN, TOIVO HENRIK, kunnallisneuvos
TEIR, GRELS OLOF, varatuomari
LEHTO, OIVA, toimitsija
SALO, TUURE OLAVI, varatuomari
PAASIO, KUSTAA RAFAEL, päätoimittaja

Suomen Pankki vuoden 1963 lopussa

Johtokunta

WARIS, KLAUS HENRIK, filosofian tohtori, *puheenjohtaja*
LEINONEN, ESKO KULLERVO, lainopin kandidaatti
SIMONEN, AARRE EDVARD, lakitieteen lisensiaatti, varatuomari
KARJALAINEN, AHTI KALLE SAMULI, valtiotieteen tohtori
ROSSI, TARU REINO KAI, filosofian tohtori

Pankin sihteerit

VATANEN, UUNO ARMAS, luottoasiat
TAMMIVUORI, PERTTI JUHANI, hallinnolliset asiat
VOUTILAINEN, JOUKO JUHANI, ulkomaan asiat ja tiedotusasiat
LASSILA, JAAKKO SAKARI, ulkomaan asiat ja kotimaiset rahoitusasiat
IGNATIUS, KARL HERMAN, hallinnolliset asiat
ARANKO, JORMA KALEVI, valuutta-asiat

Pankin pääkonttori

Ylikamreeri

ENGBERG, KARL GUNNAR

Osastopäälliköt

SUNDMAN, CARL GUSTAV, ulkomaanvaluutat
BLOMQUIST, PAUL MIKAEL, keskuskirjanpito
ÖSTERLUND, PAUL-ERIK LUDVIG, ulkomaanvaluutat
KAJANTIE, ARVO OLAVI, remburssit ja tarkastus
LINDSTRÖM, HELGE EUGEN, luottoasiat
JUSSILA, JUHO EINO, toimisto
EIROLA, KAINO PELLERVO, kirjanpito
NENONEN, AARRE VILHO, ulkomainen kirjeenvaihto

Ylikassanhoitaja

ASPELUND, BROB KARL ARTHUR

Taloustieteellinen tutkimuslaitos

VALVANNE, HEIKKI ILMARI, *tutkimuslaitoksen johtaja*
PAUNIO, JOUKO JUHANI KYÖSTI, *osastopäällikkö*
HELELÄ, TIMO MAURI, *osastopäällikkö*